

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PRÁVNÍ ASPEKTY POUŽITÍ SEBEOBRANY U
POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY**

Autor práce: Jiří Rubáš, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: PhDr. Bc. Josef Vlček

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2024

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jiří Rubáš, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Právní aspekty použití sebeobrany u Policie České republiky

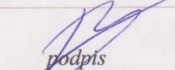
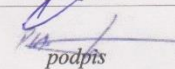
Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Legal Aspects of Self-Defense Use by the Czech Republic Police Force

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

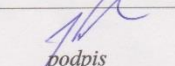
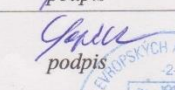
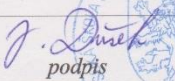
Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): PhDr. Bc. Josef Vlček

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): říjen, 2023

Cíl bakalářské práce: Cílem bakalářské práce je analyzovat a interpretovat právní předpisy a postupy týkající se použití sebeobrany u Policie České republiky a posoudit jejich adekvátnost v kontextu skutečných situací, kterým se policisté mohou během služby setkat. Poskytne celkový náhled na to, zda současný právní rámec adekvátně chrání práva policistů při použití sebeobrany, ale zároveň i práva občanů a navrhnutí případných změn v právním řádu nebo v praxi výcviku a použití sebeobrany u Policie České republiky. Dílčím cílem této práce je zjištění, jak je problém sebeobrany u Policie České republiky vnímán veřejností a jaký je postoj k němu ze strany odborné veřejnosti.

Student: Jiří Rubáš, DiS.	30.10.2023 datum	 podpis
Vedoucí práce: PhDr. Bc. Josef Vlček	30.10.2023 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	9.11.23 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	13.11.2023 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	17.11.2023 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucí(mu) bakalářské práce PhDr. Bc. Josefu Vlčkovi za cenné rady,
připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

RUBAS, J. *Právní aspekty použití sebeobrany u policie ČR*: bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2024. 55 s.

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Bc. Josef Vlček

Klíčová slova: sebeobrana, Policie České republiky, právní předpisy, policejní praxe, výcvik policistů, právní analýza, případové studie, mezinárodní srovnání, ochrana práv, legislativa.

Práce se zaměřuje na teoreticko-metodickou analýzu a praktické hodnocení. Autor zkoumá, zda současný právní rámec poskytuje dostatečnou ochranu jak pro policisty, tak i pro občany, a zda umožňuje efektivní a spravedlivé využití sebeobrany v rámci zákonných limitů. Teoretická část vysvětluje pojem sebeobrany v rámci právního systému a policejní praxe. Praktická část přináší případové studie, identifikuje problémy a porovnává mezinárodní praxe. Cílem práce je zhodnotit adekvátnost současného právního rámce v reálných situacích, identifikovat problémy a navrhnout změny. Autor zohledňuje vnímání této problematiky veřejností a odborníky, formuluje návrhy řešení a doporučení pro zlepšení právních aspektů sebeobrany u policie.

ABSTRACT

RUBAS, J. *Legal Aspects of Self-Defense Use by the Czech Republic Police Force*: Bachelor Thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2024. 55 pgs.

Supervisor: PhDr. Bc. Josef Vlček

Key words: self-defense, Police of the Czech Republic, legal regulations, police practice, police training, legal analysis, case studies, international comparison, rights protection, legislation.

This bachelor's thesis focuses on a theoretical-methodological analysis and practical evaluation. The author investigates whether the current legal framework provides sufficient protection for both police officers and citizens, and whether it allows for an effective and fair use of self-defense within legal limits. The theoretical part explains the concept of self – defense within the legal system and police practice. The practical part presents case studies and expert interviews, identifies problems, and compares international practices. The aim of this thesis is to assess the adequacy of the current legal framework in real situations, identify issues, and suggest changes to these frameworks. The author considers the public and expert perception of this issue, formulates proposals for solutions, and recommendations for improving the legal aspects of self-defense in police work.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Sebeobrana a nutná obrana	11
2.1 Definice sebeobrany.....	11
2.2 Historický vývoj sebeobrany	12
2.3 Pojem sebeobrana v kontextu právního rámce České republiky a v kontextu policejní práce.....	13
2.4 Způsoby sebeobrany.....	14
2.4.1 Meze nutné obrany v sebeobraně.....	14
3 Právní rámec sebeobrany	15
3.1 Obrana nezbytná	15
3.2 Stav krajní nouze.....	16
3.3 Oprávněné použití zbraně.....	16
3.4 Přípustné riziko	16
3.5 Svolení poškozeného	17
4 Pojem okolnosti vylučující protiprávnost	19
4.1 Nutná obrana	19
4.2 Podmínky pro nutnou obranu	20
4.3 Krajní nouze.....	21
4.4 Oprávněné použití zbraně.....	22
5 Analýza právních aspektů použití sebeobrany u Policie ČR	25
5.1 Donucovací prostředky u příslušníků Policie ČR.....	26
5.1.1 Hmaty, chvaty, údery a kopy.....	26
5.1.2 Slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek	27
5.1.3 Obušek a jiný úderný prostředek	28
5.1.4 Vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky.....	29
5.1.5 Vrhací prostředek, který nemá povahu zbraně podle § 56 odst. 5.....	29
5.1.6 Zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla	29

5.1.7	Vytlačování vozidlem	30
5.1.8	Vytlačování štítem	31
5.1.1	Vytlačování koněm	31
5.1.2	Služební pes.....	31
5.1.3	Vodní stříkač.....	32
5.1.4	Zásahová výbuška	32
5.1.5	Úder střelnou zbraní	32
5.1.6	Hrozba namířenou střelnou zbraní	33
5.1.7	Varovný výstřel	33
5.1.8	Pouta.....	33
5.1.9	Prostředek k zamezení prostorové orientace	34
6	Případové studie	35
6.1	Útok nožem.....	35
6.1.1	Nález Ústavního soudu č. 433/02 ze dne 01.04.2004 - Nutnost prokázání úmyslného zavinění36	
6.2	Použití slzotvorného prostředku	37
6.2.1	5 As 362/2021 - 86 Rozsudek NSS ze dne 21.04.2023.....	38
6.2.2	2 T 41/2016-369 Rozsudek OS v České Lípě ze dne 21.05.2017.....	40
6.3	Pronásledování ozbrojeného pachatele.....	41
6.3.1	Případová studie: Pronásledování ozbrojeného pachatele	42
6.4	Použití střelné zbraně.....	43
6.4.1	Případová studie: Použití střelné zbraně I.	43
6.4.2	Případová studie: Použití střelné zbraně II.....	44
7	Nutná obrana v Německu	46
7.1	Srovnání Německa a České republiky	47
	Diskuse	48
	Závěr.....	50
	Seznam použitých zdrojů	52
	Seznam zkratk	55

Úvod

V posledních letech se otázky týkající se použití síly a sebeobranu staly středem veřejného zájmu a diskusí, a to nejen v České republice, ale po celém světě. Policie České republiky, stejně jako jiné bezpečnostní sbory, se denně setkává s různorodými situacemi, ve kterých je nutné rychle a adekvátně reagovat na potenciální hrozby. Právní rámec, který stanovuje pravidla pro použití sebeobranu policisty, musí být proto jasný a funkční, aby umožňoval efektivní ochranu veřejnosti i samotných policistů. V současné době, kdy se bezpečnostní situace ve světě i v České republice neustále vyvíjí a čelí novým výzvám, nabývá téma sebeobranu a nutné obrany na významu. V kontextu rostoucího počtu teroristických útoků, ale i v běžných situacích, kdy se občané mohou cítit ohroženi, je důležité mít jasno v právních a praktických aspektech sebeobranu. Zároveň policejní práce v České republice vyžaduje stále sofistikovanější přístupy k řešení konfliktních situací, což zdůrazňuje potřebu hlubokého porozumění tématu nutné obrany a oprávněného použití zbraně. Tato bakalářská práce se tedy věnuje tématu, které je aktuální a relevantní jak pro širokou veřejnost, tak pro odborníky zabývající se právními a bezpečnostními otázkami.

Výběr tématu sebeobranu a nutné obrany pro tuto bakalářskou práci byl motivován nejen jeho aktuálností, ale také osobním zájmem o hlubší porozumění právním a praktickým aspektům, které umožňují jednotlivcům a bezpečnostním silám efektivně a zákonně reagovat na ohrožení. Práce si klade za cíl poskytnout ucelený pohled na problematiku, objasnit klíčové pojmy a prostřednictvím případových studií ilustrovat, jak se teoretické základy promítají do praxe. Důležitost tématu dále podtrhuje neustálá potřeba vzdělávání veřejnosti i profesionálů v oblasti sebeobranu a nutné obrany, s cílem posílit bezpečnostní kulturu a právní povědomí v České republice.

Tato bakalářská práce přináší nejen teoretické poznatky, ale také praktické informace a analýzu reálných případů, což představuje cenný přínos pro všechny, kteří se s problematikou sebeobranu a nutné obrany setkávají, ať už v profesním životě, nebo v běžných situacích. S tímto přístupem práce usiluje o překlenutí mezery mezi teorií a praxí a přispívá k lepšímu porozumění a aplikaci těchto důležitých konceptů v reálném životě.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem této bakalářské práce je poskytnout komplexní a důkladný pohled na sebeobranu a nutnou obranu v kontextu České republiky, s důrazem na jejich právní a praktické aspekty, zejména ve vztahu k policejní praxi. Práce si klade za úkol analyzovat klíčové pojmy spojené s tématem, jako jsou sebeobrana, nutná obrana, okolnosti vylučující protiprávnost a oprávněné použití zbraně. Dále se zaměřuje na historický vývoj sebeobrany, její právní rámec a aplikaci v praxi, přičemž využívá případové studie k ilustraci reálných situací, kde byly tyto koncepty uplatněny.

Metodika práce se zabývá analýzou případových studií. Teoretická část vychází z rešerše odborné literatury, právních předpisů a studií zabývajících se tématem sebeobrany a nutné obrany, jak v českém, tak mezinárodním kontextu. Kritická analýza odborných zdrojů umožňuje definovat a vymezit klíčové pojmy a poskytnout čtenáři ucelený teoretický základ pro pochopení problematiky.

Praktická část práce je založena na analýze konkrétních případových studií, které byly vybrány na základě jejich relevance pro téma a schopnosti ilustrovat klíčové aspekty sebeobrany a nutné obrany v praxi. Tyto případové studie poskytují hlubší vhled do toho, jak jsou teoretické koncepty aplikovány v reálných situacích, a umožňují diskusi o efektivitě a právních důsledcích jednání v rámci sebeobrany a nutné obrany. Analýza případových studií je založena na dostupných zdrojích, včetně soudních rozhodnutí, zpráv z médií a odborných komentářů.

Tato metodologická kombinace umožňuje bakalářské práci dosáhnout jejího cíle – poskytnout čtenáři komplexní přehled o sebeobraně a nutné obraně, jejich právním rámci a praktické aplikaci, s důrazem na specifika českého kontextu. Práce tak přispívá k lepšímu porozumění tématu, což je klíčové pro efektivní řešení konfliktních situací a zajištění bezpečnosti jednotlivců i společnosti jako celku.

2 Sebeobrana a nutná obrana

Pojmy "sebeobrana" a "nutná obrana" jsou často používány zaměnitelně.

Sebeobrana (self-defense) je široký termín, který obecně označuje akce podniknuté jednotlivcem za účelem ochrany sebe samého nebo jiné osoby před reálným nebo vnímaným nebezpečím. Sebeobrana může zahrnovat různé druhy reakcí od verbálního odvrácení útoku až po použití fyzické síly.¹

Nutná obrana (necessary defense nebo lawful defense) je často definována právními předpisy a odkazuje na situace, kdy osoba použije sílu, aby se bránila proti neoprávněnému útoku. Nutná obrana je považována za legální, pokud je reakce na útok adekvátní a nutná vzhledem k situaci. To znamená, že použitá síla by měla být proporcionální k úrovni hrozby.²

Nutná obrana je v ČR považována za okolnost vylučující protiprávnost jednání, což znamená, že pokud je někdo napaden a v rámci nutné obrany ublíží útočníkovi, nebude za své jednání trestně stíhán, pokud bylo v souladu s výše uvedenými kritérii. Sebeobrana je spíše obecný pojem, který popisuje jakoukoliv obranu sebe nebo jiné osoby, ale v českém právním řádu je důležité, aby taková obrana splňovala podmínky nutné obrany, jak jsou vymezeny v trestním zákoníku, aby byla považována za legální.³

2.1 Definice sebeobrany

Slovo sebeobrana je složeno ze zájmena „sebe“ a podstatného jména „obrana“. Význam slova „obrana“ je činnost nebo opatření k odvrácení útoku a ochraně před ním, zatímco zájmeno „sebe“ naznačuje, že subjekt, který je původcem a cílem děje, je současně také osoba, která se brání. V tomto smyslu je sebeobrana činností, při které subjekt brání sám sebe. Tento termín můžeme nalézt v mnoha jazycích, například v angličtině je to *self-defence*⁴.

Pokud mluvíme o obraně, je podmínkou, aby existoval také nějaký útok, přičemž sebeobrana je reakcí na něj. Je tedy způsobem, jak řešit situace, ve kterých jsou rozdílné zájmy dvou stran navzájem neslučitelné. Může to být jak slovní či psychologické řešení konfliktů prostřednictvím tzv. *deeskalačních technik*, tak i řešení s využitím síly

---

¹ NÁCHODSKÝ, Z. *Nebojte se bránit*. Praha: ARMEX PUBLISHING, 2006, s.5

² NÁCHODSKÝ, Z. *Nebojte se bránit*. Praha: ARMEX PUBLISHING, 2006, s.15

³ KUČHTA, Josef: *Nutná obrana*. Brno: Masarykova univerzita, 1999, s. 178

⁴ Fakulta sportovních studií Masarykovy univerzity. *Charakteristika a definice sebeobrany*. Inovace SEBS a ASEBS. [online]. 2011. [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/sebeobrana/charakteristika>,

a fyzického kontaktu. Sebeobrana je proto často spojena s nějakou formou bojové činnosti. Pokud tedy mluvíme o sebeobraně jako o systému, pak tento systém zahrnuje také bojové činnosti^{5 6}.

Sebeobrana ovšem nemá pouze jednu možnou definici. Autoři se ve formulacích a obsahu mohou lišit. Např. Náchodský tvrdí, že sebeobrana je založená na kombinaci znalostí a dovedností, jež jsou určeny k tomu, aby mohl jedinec předcházet útokům na sebe sama, bránit se proti fyzické a psychické újmě během útoku a odrazit negativní důsledky útoku na psychické zdraví napadené osoby, potažmo sebe. Jde o vyložení praktickou účelovou disciplínu, která je určena především k ochraně zdraví, majetku, cti, osobní a domovní svobody a samozřejmě také života⁷.

Đurech (2002) zmiňuje, že sebeobrana je svou povahou charakterizována jako původní bojová činnost, při níž může být v extrémních případech ohrožen život účastníků konfliktu. V tomto případě dochází k porušení rovných podmínek v neprospěch obránce neboli napadené osoby⁸.

Souhrnně lze říci, že definice sebeobrany, včetně obou uvedených, zahrnují tři až čtyři různé aspekty. Sebeobranou se rozumí:⁹

- příprava na obranu (trénink),
- proces obrany (výkon),
- konkrétní obranná činnost (výsledek).
- ukončení a případné první pomoci

2.2 Historický vývoj sebeobrany

Přirozenoprávní pojetí sebeobrany má své kořeny v antické filozofii. Platóna Aristoteles věřili, že člověk má přirozené právo na život a na ochranu svého života. Toto právo se vztahuje i na právo použít násilí k tomu, aby se člověk bránil proti útoku.¹⁰

V římském právu bylo právo na sebeobranu zakotveno v principu *in dubio pro reo*. To znamená, že pokud je někdo obviněn z vraždy, která byla spáchána v sebeobraně, je považován za nevinného, dokud se neprokáže opak. Ve středověku bylo právo na sebeobranu rozšířeno na právo na sebeobranu proti loupežníkům a násilníkům. V této

---

⁵ Novák, M., *JUJUTSU nejen sebeobrana*. Praha: Grada Publishing 2007, s. 9-18

⁶ Špička, I., Novák, J. *Kapitoly o sebeobraně*. Praha: Naše vojsko, 1971., s. 14-17

⁷ NÁCHODSKÝ, Z. *Nebojte se bránit*. Praha: ARMEX PUBLISHING. 2006, s. 23-34

⁸ ĐURECH, M. *Spoločné základy úpolov*. Bratislava: Univerzita Komenského Bratislava. 2002, s.35-38

⁹ REGULI, Zdenko. *Úpolové sporty* : distanční studijní text. 1.vydání. Brno : Masarykova Univerzita v Brně, 2005, s.15

¹⁰ KINCL, J., URFUS, V., SKŘEJPEK, M. *Římské právo*. Praha: C.H.Beck.1995. s.317-342

době se také začalo rozlišovat mezi nutnou a nadměrnou sebeobranou. Nutná sebeobrana je takový čin sebeobrany, který je přiměřený útoku, který je odražen. Nadměrná sebeobrana je takový čin sebeobrany, který je nepřiměřený útoku, který je odražen.¹¹

V moderní době je právo na sebeobranu zakotveno v mnoha právních systémech. Je také podporováno mezinárodním právem.

Přirozenoprávní pojetí sebeobrany je tedy zakořeněno v dlouhé historii filozofických a právních tradic, které akcentují neodcizitelná práva jedince. Tato práva jsou považována za univerzální a nezávislá na konkrétních zákonech daného státu, a jsou tak stále relevantní pro současnou právní teorii a praxi.

2.3 Pojem sebeobrana v kontextu právního rámce České republiky a v kontextu policejní práce

Sebeobrana je právní institut, který umožňuje jednotlivci bránit se proti neoprávněnému útoku. V kontextu právního rámce České republiky je sebeobrana definována v trestním zákoníku, konkrétně v § 29, který říká:

"Nejedná protiprávně ten, kdo odvrací bezprostřední nebo jinak neodvratný protiprávní útok na práva svá nebo na práva jiného."¹²

Tato definice sebeobrany klade několik podmínek:

- Útok musí být protiprávní, tedy v rozporu s právními normami.¹³
- Útok musí být bezprostřední nebo neodvratný.¹⁴
- Obrana musí být přiměřená charakteru a intenzitě útoku.
- Obrana musí být zaměřena na ochranu práv obránce nebo práv jiného.

Sebeobrana musí být vždy prováděna v mezích nutné obrany. Pokud by obrana přesáhla tyto meze (např. použití nadměrné síly), může se jednat o protiprávní jednání a osoba by mohla být potrestána za překročení sebeobrany. V kontextu policejní práce je sebeobrana také důležitým pojmem. Policie ČR je oprávněna použít sílu, včetně donucovacích prostředků, pokud je to nezbytné k ochraně života, zdraví, svobody nebo majetku, ať už svého nebo jiných osob, proti neoprávněnému útoku. Policisté jsou však stejně jako ostatní občané vázáni na dodržování principu proporcionality a přiměřenosti při použití síly. Výkon sebeobrany policistou může zahrnovat různé stupně zásahu, od

---

¹¹ KUCHTA, Josef. *Nutná obrana*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1999, s. 12-17.

¹² Česko. *Zákon č. 40/2009 Sb., Zákon trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů*, §29

¹³ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo hmotné, Obecná, Zvláštní část, 3. přepracované a aktualizované vydání*, Praha: Linde Praha, a. s., 2008, s. 265

¹⁴ NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. *Trestní právo hmotné. 3., rozš. vyd.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 159

verbálních výzev až po použití zbraně, v závislosti na situaci a míře ohrožení. Policejní zásahy jsou regulovány jak trestním zákoníkem, tak policejním zákonem a interními předpisy a směrnicemi Policie ČR.¹⁵

2.4 Způsoby sebeobrany

2.4.1 Meze nutné obrany v sebeobraně

Nezbytnou podmínkou existence stavu nutné obrany je přímo hrozící, nebo trvající útok na zájmy chráněné trestním zákoníkem. Jde zde tedy o vymezení časových hranic, v jejichž rámci je možné nutnou obranu připustit. Rozhodujícími hranicemi jsou na jedné straně okamžik, kdy se z hrozícího útoku stane útok přímo hrozící, na straně druhé okamžik, kdy již obrana nemůže odvrátit hrozící následek. V prvním případě musí jít o tak rozvinutý útok, aby již odůvodňoval svépomoc, ve druhém případě musí útok ještě trvat, nebo pokračovat tak, aby bylo možné obranou odvrátit porušení chráněných zájmů¹⁶.

Útok hrozí přímo, jestliže podle okolností případu musí bezprostředně a určitě následovat za hrozbou. Hrozba však nemusí být vyslovena, stačí pokud z okolností případu vyplývá. O nutnou obranu půjde tedy i tehdy, jestliže útok sice nenastal, ale jeho reálný začátek je natolik očividný a nevyhnutelný, že nečinnost obránce by ho dovedla do zjevného, bezprostředního a neodvratného nebezpečí. Nejde o odvracení přímo hrozícího útoku například tehdy, jestliže pachatel střílel z legálně držené pistole osm ran do volného prostoru, kde viděl tři osoby, které na něm nic nepožadovaly, nikterak na něho fyzicky ani slovně neútočily a hrozba útokem nevyplývala ani z okolností případu a pachatel se pouze domníval, že mu nebezpečí hrozí¹⁷.

Tvoří-li útok skutkovou podstatu trestného činu, může útok hrozit již ve stádiu přípravy, nebo při projevu úmyslu. Zpravidla však bude spadat počátek nutné obrany vjedno s okamžikem, kdy útok přejde do stádia pokusu. Časový úsek mezi počátkem nutné obrany a útokem bývá velice krátký a závisí vždy na povaze konkrétního útoku¹⁸

---

¹⁵ Česko. *Zákon č. 273/2008 Sb., Zákon o Policii České republiky*, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶ JANEČKOVÁ, Eva. *Právní aspekty sebeobrany*. Právní rukověť (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2015, s.59

¹⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář. I, § 1-139. 2. vydání*. Praha: C.H. Beck, 2012, s.383

¹⁸ NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. *Trestní právo hmotné. 3., rozš. vyd.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s.116-119

3 Právní rámec sebeobrany

Ochrana vlastní osoby, blízkých a majetku je základním etickým principem, který je zakotven i v zákonech mnoha států. Právo na obranu proti agresi je zákonně chráněné a umožňuje lidem v určitých situacích užít adekvátní sílu a někdy i násilí pro ochranu svých práv. Jelikož je každý jedinec zodpovědný za své činy, měl by se seznámit s právními limity sebeobrany, aby v kritických momentech nepřekročil hranici zákona.¹⁹

Konfrontace s agresorem je intenzivním emocionálním zážitkem, který může výrazně ovlivnit schopnost racionálního rozhodování. Instinktivní reakce na nebezpečí je součástí naší přirozené výbavy, ale je důležité rozumět a ovládat tyto reakce v souladu s právními normami. Proto je důležité, aby každý člověk měl připravený osobní plán pro sebeobranu, který zohledňuje jeho fyzické schopnosti a mentální připravenost, a byl si vědom právních důsledků svého jednání.²⁰

I když se může zdát, že v případě sebeobrany neexistují pravidla jako ve sportu, opak je pravdou. Útočník může ignorovat morální a právní hranice, ale právní systém má pro tyto situace jasná pravidla, která určují, co je považováno za legitimní obranu. Zákony definují specifické okolnosti, kdy je možné čin, který by jinak byl nezákonný, považovat za právem chráněný.²¹ Patří sem:

3.1 Obrana nezbytná

Představme si situaci, kdy se osoba A vrací v noci domů a je napadena osobou B, která se jí snaží fyzicky napadnout s úmyslem ublížit jí nebo ji okrást. Osoba A se snaží útoku vyhnout, ale když je zahrána do kouta a útok pokračuje, použije proti útočnickovi obranný sprej a podaří se jí tak útoku ubránit. V tomto případě by použití obranného spreje proti útočnickovi bylo považováno za nezbytnou obranu, protože útok byl bezprostřední a neoprávněný, a použitá obrana (obranný sprej) byla přiměřená k odvrácení útoku bez toho, aby byla způsobena zbytečná újma útočnickovi.²²

---

¹⁹ NÁCHODSKÝ, Z. *Nebojte se bránit*. Praha: ARMEX PUBLISHING, 2006. s.23

²⁰ NÁCHODSKÝ, Z. *Nebojte se bránit*. Praha: ARMEX PUBLISHING, 2006, s.34

²¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář. I, § 1-139. 2. vydání*. Praha: C.H. Beck, 2012, s.107

²² ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář. I, § 1-139. 2. vydání*. Praha: C.H. Beck, 2012, s.383-390

3.2 Stav krajní nouze

Jako příklad je možné uvést situaci, kdy osoba A řídí auto a náhle se před ním objeví dítě. Aby zabránil srážce s dítětem, která by mohla dítě vážně zranit nebo dokonce zabít, osoba A prudce zatočí volantem, čímž neúmyslně narazí do parkovaného auta B, které je poškozeno. V této situaci by jednání osoby A mohlo být považováno za krajní nouzi, protože bylo provedeno za účelem odvrácení bezprostředně hrozícího nebezpečí smrti nebo vážného zranění dítěte, což je zájem významně převažující nad zájmem majitele auta B na tom, aby jeho auto nebylo poškozeno. Osoba A neměla jiný způsob, jak nebezpečí odvrátit, a i když došlo k poškození majetku, zájem na zachování života dítěte byl považován za významnější.²³

3.3 Oprávněné použití zbraně

Příklad oprávněného použití zbraně může být v situaci sebeobrany při přepadení na veřejném místě: Osoba B se pozdě večer vrací domů a prochází opuštěnou ulicí, když ji náhle zastaví ozbrojený lupič, který požaduje peníze a cennosti. Lupič má v ruce zbraň a vyhrožuje Osobě B použitím násilí, pokud nedostane, co chce. Osoba B má u sebe legálně drženou zbraň a po varování lupiče, že je ozbrojena, se snaží situaci deeskalovat. Lupič nicméně pokračuje ve vyhrožování a míří svou zbraní na Osobu B, což ji přiměje k víře, že její život je v bezprostředním nebezpečí. V reakci na to Osoba B vytáhne svou zbraň a střílí lupiče, aby se ochránila před bezprostředním útokem. V tomto případě může být použití zbraně považováno za oprávněné v rámci sebeobrany, protože Osoba B čelila bezprostřednímu a zjevnému ohrožení svého života a zdraví. Zásady oprávněného použití zbraně obvykle vyžadují, aby byla síla použita pouze jako poslední možnost a v rozsahu nezbytně nutném k odvrácení hrozby. Důležité je také, že Osoba B musí být schopna prokázat, že její obavy o vlastní život nebo zdraví byly oprávněné a že použití zbraně bylo nezbytné v dané situaci.²⁴

3.4 Přípustné riziko

Představme si situaci, kdy osoba A je napadena osobou B, která je ozbrojena nožem a vyhrožuje vážným zraněním nebo dokonce smrtí. V této kritické chvíli má osoba A k dispozici slzotvorný prostředek, který se rozhodne použít jako prostředek k sebeobraně.

---

²³ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář. I, § 1-139. 2. vydání.* Praha: C.H. Beck, 2012, s.383 - 385

²⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář. I, § 1-139. 2. vydání.* Praha: C.H. Beck, 2012, s. 437-438

Použití slzotvorného prostředku v takovém kontextu může způsobit útočnickovi silnou bolest a dočasné zdravotní problémy, jako jsou intenzivní podráždění očí a obtíže s dýcháním. Tyto následky jsou samozřejmě nežádoucí, ale vzhledem k okolnostem jsou považovány za přípustné riziko. V souladu s § 31 zákona č. 40/2009 Sb. je použití slzotvorného prostředku osoby A proti útočnickovi považováno za oprávněné, jelikož jednání osoby A splňuje kritéria pro sebeobranu. Osoba A jednala na základě informací, které měla v daném okamžiku k dispozici, a věřila, že použití slzotvorného prostředku je účinným způsobem, jak neutralizovat útočníka bez trvalých následků na jeho zdraví. Toto rozhodnutí bylo motivováno potřebou ochrany vlastního života a zdraví, což je bezpochyby společensky prospěšný cíl.

Dále je třeba poznamenat, že v této situaci nebylo možné dosáhnout ochrany před bezprostřední hrozbou útoku jiným, pro útočníka méně rizikovým způsobem. Vzhledem k okamžité a bezprostřední povaze hrozby bylo použití slzotvorného prostředku považováno za jedinou vhodnou a rychlou reakci. V souladu s odstavcem 2 zmiňovaného paragrafu není použití slzotvorného prostředku v rozporu s veřejným zájmem, zásadami lidskosti nebo dobrými mravy. Přestože došlo k ohrožení zdraví útočníka, bylo to v dané situaci oprávněné, jelikož primárním cílem byla ochrana života a zdraví osoby A. Tato akce tedy byla v souladu s právními normami upravujícími sebeobranu a reflektovala adekvátní reakci na danou hrozbu.

3.5 Svolení poškozeného²⁵

Svolení poškozeného v kontextu sebeobrany může být poměrně složité, protože sebeobrana sama o sobě je definována jako reakce na útok nebo bezprostřední hrozbu útoku, a tedy obvykle není prostor pro předchozí svolení. Nicméně, teoreticky by se dalo hovořit o situaci, kdy by svolení poškozeného mohlo hrát roli v kontextu sebeobrany, i když takové situace by byly extrémně neobvyklé a specifické.

Jeden z možných, byť hypotetických, příkladů by mohl být v rámci tréninku sebeobránných technik nebo bojových umění. V tomto případě mohou účastníci tréninku souhlasit s určitou mírou fyzického kontaktu nebo bolesti jako součást učebního procesu. Například, dva lidé se mohou dohodnout na simulaci útoku, kde jeden z nich se "brání" použitím technik, které by mohly v reálné situaci způsobit bolest nebo menší zranění (např. kroucení ruky, aplikace tlaku na určité body atd.). V tomto kontextu je "svolení

---

²⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 7. aktualizované a doplněné vydání.* Praha: Leges, 2019, s. 280

poškozeného" dáno předem a je součástí vzájemné dohody o tom, co je v rámci tréninku přijatelné. Toto svolení by muselo splňovat všechny podmínky uvedené v § 30 odst. 2 zákona 40/2009: musí být dáno dobrovolně, určitě, vážně a srozumitelně. Je důležité, že takové svolení nemůže zahrnovat těžké ublížení na zdraví nebo usmrcení, jak je uvedeno v odstavci 3, a musí být v souladu s právním řádem. Je však třeba zdůraznit, že toto je velmi specifický a omezený příklad, který není přímo aplikovatelný na běžné situace sebeobrany mimo kontrolované prostředí, jako jsou tréninkové situace v bojových uměních nebo sebeobraně. Ve většině reálných situací sebeobrany by svolení poškozeného nebylo relevantní, protože sebeobrana reaguje na neoprávněný útok, kde svolení agresora není faktorem.

Pokud je incident sebeobrany předmětem soudního zkoumání, právní opodstatnění obranného jednání bude posuzováno právě na základě těchto kritérií.

4 Pojem okolnosti vylučující protiprávnost

Okolnosti vylučující protiprávnost činu jsou situace, kdy někdo sice koná způsobem, který by v normálních podmínkách mohl být považován za trestný čin, ale díky specifickým okolnostem je jeho chování právně akceptovatelné a nebude za něj potrestán. Tato pravidla jsou uvedena v trestním zákoně a slouží k ochraně určitých hodnot, jako je život, zdraví nebo majetek.²⁶

Například, pokud někdo jedná v krajní nouzi, znamená to, že odvrací bezprostřední nebezpečí, které ohrožuje nějaký chráněný zájem, jako je lidský život. Pokud však bylo možné nebezpečí odvrátit jiným způsobem nebo pokud by způsobené škody byly větší než ty, které hrozily, pak toto jednání není považováno za krajní nouzi.²⁷

Podobně, nutná obrana umožňuje člověku bránit se proti útoku, který ohrožuje jeho zájmy chráněné zákonem. Tato obrana musí být však adekvátní k útoku – nemůže být zjevně nepřiměřená.²⁸

V případě oprávněného použití zbraně, trestní zákoník stanoví, že pokud někdo použije zbraň v souladu s jinými právními předpisy, nejedná se o trestný čin.²⁹ V podstatě, pokud někdo jedná v souladu s těmito pravidly, jeho čin se může zdát trestný, ale ve skutečnosti nemá negativní dopad na společnost, a proto není považován za trestný čin. Materiální znak trestného činu – společenská škodlivost – totiž chybí, protože jednání bylo provedeno na obranu nebo v zájmu společnosti.³⁰

4.1 Nutná obrana

V rámci nutné obrany můžeme použít dostatečné úsilí k odvrácení hrozby, kterou nám nebo jiné osobě představuje útok na zdraví, nebo majetek. Tento útok může být trvalý, nebo očekávaný. Může se týkat nás, nebo blízké osoby, nebo dokonce úplně cizí osoby, která je ohrožena například tělesnou integritou, krádeží, nebo jiným trestným činem. Nutná obrana nám umožňuje zasáhnout ještě před samotným útokem, pokud je hrozba jasně viditelná³¹.

²⁶ Česko. *Hlava III, Zákon č. 40/2009 Sb., Zákon trestní zákoník*, ve znění pozdějších předpisů

²⁷ Česko. *§28 zákona č. 40/2009 Sb., Zákon trestní zákoník*, ve znění pozdějších předpisů

²⁸ SOLNAŘ, V., FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D. *Základy trestní odpovědnosti: systém českého trestního práva*. Vyd. 1., (*Jako Základy trestní odpovědnosti vyd. 2.*). Praha: Orac, 2003, s. 126

²⁹ Česko. *§ 32 zákona č. 40/2009 Sb., Zákon trestní zákoník*, ve znění pozdějších předpisů

³⁰ NÁCHODSKÝ, Z. *Nebojte se bránit*. Praha: ARMEX PUBLISHING, 2006, s.34

³¹ DOLENSKÝ, Adolf, NOVOTNÝ, František. *Nutná obrana a automatická obranná zařízení*. *Trestní právo*, 1998, s.72-78

Podle § 29 Trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. pokud je někdo nucen učinit čin, který je jinak trestný, ovšem je nucen odvrátit přímou hrozbu, nebo trvajícím útokem na zájem chráněný dle trestního zákona, tento čin není považován jako trestný. Čin ale neklasifikujeme jako nutnou obranu, pokud je obrana zcela zjevně nepřiměřená k útoku. Může být tedy nepřiměřená, ovšem nikoli zcela zjevně nepřiměřená. Význam těchto jednotlivých pojmů závisí na mnoha okolnostech, např. jak je vnímá právní systém (soud, advokát atd.). Nicméně jde o značný pokrok, který český právní systém učinil. Konečně totiž byla přijata myšlenka, že odvrácení hrozby musí být dostatečně přiměřené, aby obrana byla co nejefektivnější. Ale nesmí být zcela výrazně nepřiměřené³².

V současném právním pojetí se policista ve službě může dostat do situace, kdy musí jednat v nutné obraně nebo krajní nouzi v tradičním smyslu. Kdykoliv policista ve službě použije nějaký předmět k překonání odporu nebo zastavení pachatele, jedná se o použití donucovacího prostředku nebo zbraně. To znamená, že použití je vždy podloženo právními normami a musí být přiměřené dané situaci. Policista pak o použití takového prostředku sepíše hlášení. Naopak, pokud je policista mimo službu a ocitne se v situaci, kde musí jednat v nutné obraně nebo krajní nouzi, bude jeho jednání posuzováno stejně jako u jakéhokoli jiného občana podle trestního zákona. Zde hlášení neseписuje. Nicméně, vzhledem k jeho povolání a výcviku, může být jeho jednání přesto posuzováno přísněji, zejména co se týče intenzity použitého násilí. Pro jednoduchost a vyhnutí se zbytečným diskusím se nedoporučuje rozlišovat mezi donucovacími a věcnými prostředky, jak tomu bylo v minulosti. Pokud jsou prostředky použity na základě zákona k ochraně bezpečnosti, majetku nebo veřejného pořádku, vždy se to považuje za použití donucovacího prostředku nebo zbraně. Pokud jsou splněny podmínky pro použití donucovacího prostředku, vše, co policista použije, se kvalifikuje jako donucovací prostředek.³³

4.2 Podmínky pro nutnou obranu

- Existuje útok: Musí dojít k útoku ze strany jiné osoby, který je zaměřen proti právům chráněným zákonem, například proti životu, zdraví, majetku nebo osobní svobodě.³⁴

---

³² Česko § 29 zákona č. 40/2009 Sb., Zákon trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³³ Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky [online] [cit. 2024-02-16]. Praha, 2018, s. 8

³⁴ JANEČKOVÁ, Eva. *Právní aspekty sebeobranu*. Právní rukověť (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2015, s.59

- Útok je aktuální nebo bezprostředně hrozící: Obrana je oprávněná pouze v případech, že útok právě probíhá nebo je očividné, že hrozí jeho bezprostřední zahájení. Není možné se bránit proti útoku, který už skončil nebo který je pouze hypotetický.³⁵
- Obrana musí být přiměřená: Reakce na útok by neměla být zjevně nepřiměřená způsobu útoku.³⁶

Pokud jsou tyto podmínky splněny, jednání v nutné obraně je považováno za legální a osoba, která se takto brání, by obvykle neměla být trestně stíhána za obranné akce, které podnikla v rámci své ochrany nebo ochrany jiných.

4.3 Krajní nouze

Podle § 28 Trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. platí, že čin, který jinak je trestný, jímž někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem. Nejde ovšem o krajní nouzi, pokud bylo možné toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak, nebo pokud jsou důsledky způsobené zřejmě stejně závažné, nebo dokonce závažnější než nebezpečí, které hrozilo, nebo byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet³⁷.

Na první pohled by se mohlo zdát, že se jedná o stejný pojem jako je nutná obrana. Není tomu tak. Zatímco nutná obrana odvrací pouze útok, krajní nouze odvrací obecný pojem „nebezpečí“. Navíc se krajní nouze posuzuje podle toho, zda člověk opravdu postupuje od úkonů s nejmenší závažností. V praxi, pokud by se obě ustanovení hypoteticky aplikovala na situaci člověka pohybujícího se po ulici, při konfrontování výhrůžkou fyzického napadení, se v rámci krajní nouze musí člověk pokusit nejdříve utéct, pokud je to možné. V rámci nutné obrany může člověk použít proti útočníkovi stejnou, nebo vyšší sílu, jaká hrozí jemu³⁸.

Na druhou stranu může být u krajní nouze škoda, kterou člověk způsobí za účelem odvrácení nebezpečí hrozícího zájmu chráněného trestním zákonem, způsobena prakticky komukoli. U nutné obrany se škoda vztahuje pouze na útočníka/útočnický.³⁹

³⁵ JANEČKOVÁ, Eva. *Právní aspekty sebeobrany*. Právní rukověť (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2015, s.61

³⁶ JANEČKOVÁ, Eva. *Právní aspekty sebeobrany*. Právní rukověť (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2015, s.62

³⁷ GAWRON, Tomáš. *Nutná obrana v právní praxi*. Brno: VK, 2023, s. 137-138

³⁸ JANEČKOVÁ, Eva. *Právní aspekty sebeobrany*. Právní rukověť (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2015, s.24

³⁹ JANEČKOVÁ, Eva. *Právní aspekty sebeobrany*. Právní rukověť (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2015, s.33-46

Jako příklad je možné uvést situaci, kdy lupič vstoupí do banky a zaměří svou zbraň na zaměstnankyni za přepážkou, žádající o peníze. Pokud se zaměstnankyně rozhodne vyhovět jeho požadavkům a peníze mu předá, způsobí tím finanční ztrátu bance. V této situaci však její jednání lze považovat za čin spáchaný v situaci, kdy neměla jinou možnost, jak se vyhnout bezprostřednímu ohrožení života nebo zdraví. Tento stav se nazývá krajní nouze. Na druhé straně, pokud se zaměstnankyně rozhodne bránit se, například vytáhne střelnou zbraň a lupiče postřelí, její jednání by bylo interpretováno jako nutná obrana. Tento postup se odvolává na situaci, kdy je nutné se bránit proti bezprostřednímu a neoprávněnému útoku. V tomto případě je obrana proti lupiči považována za legitimní, protože cílem je ochrana vlastního života nebo majetku před bezprostřední hrozbou.

Obě situace reflektují různé právní koncepty, které umožňují lidem reagovat na hrozby nebo útoky, přičemž každá z nich vychází z odlišných předpokladů a má různé důsledky jak pro osobu, tak pro třetí strany.⁴⁰

Shrnutí podmínek pro jednání v krajní nouzi:

V krajní nouzi může kdokoli zasáhnout, aby odvrátil bezprostřední a vážné nebezpečí, které hrozí něčemu nebo někomu chráněnému zákonem. To znamená, že když je například něčí život nebo majetek v přímém ohrožení, a není možné situaci vyřešit jiným způsobem, lze podniknout kroky, které by jinak mohly být nelegální.⁴¹

Důležité je, že škoda způsobená při jednání v krajní nouzi musí být menší než ta, která by nastala, kdyby nebylo zasáhnuto. Jinými slovy, pokud je jediný způsob, jak zabránit velké katastrofě, způsobit menší škodu, pak je takové jednání v krajní nouzi ospravedlnitelné. Příkladem může být situace, kdy je nutné rozbít okno, aby se dostal člověk do hořící budovy a zachránil tam někoho život.⁴²

4.4 Oprávněné použití zbraně

V rámci sebeobrany lze mnohdy použít i zbraň, ovšem podle § 32 Trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. ovšem platí, že pouze v mezích, které stanovuje nějaký právní předpis. Můžeme se tedy v praxi setkat s případy, kdy je zbraň použita neoprávněně, tedy šlo konflikt vyřešit jiným, méně závažným činem.⁴³

---

⁴⁰ JANEČKOVÁ, Eva. *Právní aspekty sebeobrany*. Právní rukověť (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2015, s.22-30

⁴¹ KUČHTA, Josef. *Nutná obrana*. Brno: Masarykova univerzita, 1999, s. 178

⁴² KUČHTA, Josef. *Nutná obrana*. Brno: Masarykova univerzita, 1999, s. 178

⁴³ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář. I, § 1-139. 2. vydání*. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 438

Použití zbraně ze strany policie je považováno za extrémní opatření a je regulováno zákonem o policii. Zbraně zahrnují nejen služební střelné zbraně, ale i bodné, sečné zbraně, výbušniny a speciální pyrotechnické prostředky.⁴⁴ Použití zbraně musí odpovídat účelu, pro který byla zbraň navržena, například střelba u střelné zbraně, řezání u sečné zbraně atd. Při rozhodnutí o použití zbraně musí policista vzít v úvahu několik klíčových principů: nutnost (jiné donucovací prostředky by byly neúčinné), vhodnost (použití zbraně povede k požadovanému výsledku), přiměřenost (zásah do práv a zájmů osob nesmí být nepřiměřeně velký ve srovnání s důležitostí sledovaného cíle) a povinnost varovat před použitím zbraně, pokud to situace umožňuje.⁴⁵

Nebezpečný pachatel je definován jako osoba, která v dané situaci představuje významnou hrozbu pro život, zdraví, svobodu nebo lidskou důstojnost. Rozhodnutí označit někoho za nebezpečného pachatele by nemělo být automatické, ale mělo by zohledňovat všechny aspekty případu. To může zahrnovat zvláště nebezpečné recidivisty, ozbrojené pachatele nebo osoby označené policií jako nebezpečné.⁴⁶ Důvody pro použití zbraně mohou zahrnovat sebeobranu nebo obranu proti extrémnímu nebezpečí, zastavení nebezpečného pachatele, který se snaží uniknout, nebo překonání aktivního odporu, který brání závažnému zákroku policie. V každém případě musí být použití zbraně poslední možností po vyčerpání všech jiných vhodných a přiměřených prostředků.

Policie musí při použití zbraně postupovat v souladu se zákonem, dodržovat principy nezbytnosti, vhodnosti a přiměřenosti a zajistit, aby byly splněny všechny požadavky pro oprávněné použití zbraně, včetně následných kroků po použití zbraně, jak je stanoveno v zákoně.

Shrnutí podmínek pro oprávněné použití zbraně:

Policie může použít zbraň pouze v extrémních a striktně regulovaných situacích. Zbraně zahrnují nejen střelné zbraně, ale také bodné, sečné zbraně a speciální výbušniny. Klíčové principy pro jejich použití jsou nutnost (jiný způsob zásahu by nebyl účinný), vhodnost (použití zbraně může vést k požadovanému výsledku), přiměřenost (zásah nesmí být nepřiměřený vzhledem k situaci) a, pokud možno, povinnost varovat před použitím zbraně. Nebezpečný pachatel je definován jako osoba představující značnou hrozbu, přičemž toto hodnocení by mělo brát v úvahu veškeré okolnosti případu. Použití

⁴⁴ Česko, § 56 odst. 5) zákona č. 273/2008 Sb. zákona o Policii České republiky.

⁴⁵ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014, s. 201-209, 234-238

⁴⁶ Česko, § 59 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., Zákon trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zbraně je oprávněné v případech, jako je nutná obrana, obrana proti extrémnímu nebezpečí, zastavení unikajícího nebezpečného pachatele, nebo při překonávání aktivního odporu, který brání v závažném zákroku. Použití zbraně musí být vždy poslední možností, po vyčerpání všech ostatních vhodných a přiměřených prostředků, a musí být prováděno v souladu se zákonem, včetně dodržování všech následných kroků po jejím použití.

5 Analýza právních aspektů použití sebeobrany u Policie ČR

Sebeobrana je právo jednotlivce bránit se proti neoprávněnému útoku, a to jak v kontextu běžného občanského života, tak v kontextu policejní práce. V České republice je sebeobrana upravena právními předpisy, které stanoví podmínky a meze, kdy je možné se na sebeobranu odvolat.

Analýza právních aspektů použití sebeobrany u policie v České republice se musí opírat o komplexní pochopení právních předpisů, etických standardů a praktických protokolů, které řídí chování policistů v situacích vyžadujících fyzickou sílu nebo zbraně.

Na základní úrovni je právo policistů použít sebeobranu a obranné prostředky zakotveno v zákoně o Policii České republiky.⁴⁷ Podle tohoto zákona je použití síly policisty oprávněné pouze tehdy, pokud je to nezbytně nutné a musí být vždy proporcionální k situaci. Proporcionalnost zde znamená, že síla použitá policistou musí být v rozumném poměru k hrozbě. Policisté mají tedy právo použít sílu k ochraně života, zdraví, majetku, k zajištění veřejného pořádku nebo k zastavení trestné činnosti, ale vždy s důrazem na minimální nezbytnou sílu.

Další důležitý právní dokument, trestní zákoník, přináší definice nutné obrany a krajní nouze, které lze aplikovat i na situace, kdy policisté používají sílu. Nutná obrana umožňuje použití síly proti útočníkovi v případě, že je to nezbytné k ochraně právem chráněných zájmů, zatímco krajní nouze se vztahuje na situace, kdy je způsobena škoda za účelem odvrácení většího škodlivého následku.⁴⁸

Policisté jsou dále vázáni mezinárodními dohodami a principy, jako je Evropská úmluva o lidských právech nebo zásady OSN o používání síly, které klade důraz na zásady proporcionality, nezbytnosti a zdrženlivosti při používání síly. Evropská úmluva o lidských právech (EÚLP) samotná se přímo nezabývá tématem použití sebeobrany u policie. Avšak, v několika článcích se dotýká témat, která jsou relevantní pro použití síly, včetně sebeobrany, orgány veřejné moci, včetně policie. Patří sem zejména:

- Článek 2 – Právo na život: Hovoří o povinnosti státu chránit život, ale uznává, že smrt může nastat jako výsledek "nezbytného použití síly", což může zahrnovat i situace sebeobrany nebo obrany jiných osob.
- Článek 3 – Zákaz mučení: Zahrnuje zákaz nelidského nebo ponižujícího zacházení či trestání, což má implikace pro použití síly policistou.

⁴⁷ Česko. *Zákon č. 273/2008 Sb.*, Zákon o policii, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁸ Česko. *Zákon č. 40/2009 Sb.*, Zákon trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

- Článek 5 – Právo na svobodu a osobní bezpečnost: Týká se situací, kdy může být někdo zadržen či omezen na svobodě, což může mít návaznost na situace zadržení osob v kontextu sebeobrany či obrany při výkonu policie.⁴⁹

Použití sebeobrany nebo síly policistou je posuzováno s ohledem na tyto články, přičemž by muselo být "nezbytné" v dané situaci. Důležitá je také praxe Evropského soudu pro lidská práva, který interpretuje úmluvu a vykládá, jak mají být její ustanovení uplatňována ve státech, které jsou jejími signatáři. Z judikatury soudu vyplývají principy týkající se použití síly orgány členských států.

V praxi je každý případ použití síly policistou posuzován individuálně, v závislosti na konkrétních okolnostech. Důležitou roli hraje i psychologický a fyzický stav policisty v daném momentu, který může ovlivnit jeho schopnost adekvátně reagovat na hrozbu.

5.1 Donucovací prostředky u příslušníků Policie ČR

5.1.1 Hmaty, chvaty, údery a kopy⁵⁰

Hmat se využívá pro kontrolu nad osobou tím, že ji chytíme za nějakou část těla nebo její oblečení. Tato technika umožňuje zvládnout jak aktivní, tak pasivní odpor. Když policista pomáhá zvednout zraněnou nebo opilou osobu ze země, nejedná se o donucovací hmat, ale o poskytnutí pomoci. Chvat je metoda, která se snaží vyvést osobu z rovnováhy, například s cílem položit ji na zem, do vozidla nebo proti zdi. K chvatům patří i techniky škrcení, které mohou sloužit k uklidnění nebo odzbrojení osoby. Úder je fyzické zasažení osoby, typicky prováděné rukou, ale může být aplikován i pomocí hlavy. Údery jsou zaměřeny na překonání aktivního odporu a často cílí na citlivé oblasti těla s cílem zastavit útok a získat čas nebo prostor pro další postupy. Údery jsou především zaměřeny na přerušování bezprostředního útoku. Kop je podobný úderu, ale provádí se nohou. Tato technika slouží k dosažení stejných cílů jako úder, tedy k překonání aktivního odporu a k zastavení útoku.⁵¹

V situacích, kdy osoba vykazuje pasivní odpor, jako je například sezení v cestě či vytváření lidské bariéry bez násilnosti, je nutné ze strany zasahujících jednat s maximální ohleduplností a zdrženlivostí, jako jsou různé druhy úchopů a chvatů. Použití násilí by mělo být omezené pouze na nejnutnější míru a mělo by se preferovat použití taktik jako

⁴⁹ Sdělení č. 209/1992 Sb.: Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících. In: 1992, 41/1992.

⁵⁰ Česko. § 52 písm. a) zákona č. 273/2008, Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁵¹ Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky, s. 14.

jsou nebolestivé manipulační techniky, které umožňují kontrolovat či přesunout jedince bez zbytečných úrazů. V praxi by mělo být prioritou vyzvat dotyčnou osobu, aby dobrovolně opustila místo nebo přestala s činností, která je v rozporu se zákonem. K takové výzvě by mělo dojít opakovaně a srozumitelně. Důležité je, aby byl jedinec informován o možných důsledcích jeho jednání, včetně použití prostředků donucení, pokud bude i nadále vykazovat protiprávní chování. Nicméně, jakákoliv akce by měla být v souladu se zásadami proporcionality a nezbytnosti. Je klíčové, aby se každá situace hodnotila individuálně, a aby byl vždy pečlivě zvážen dosah zasahujících opatření na zúčastněné osoby. Nasazení donucovacích prostředků ve výjimečných případech pasivního protestu by mělo být posledním řešením, pokud ostatní metody selhaly nebo nejsou vhodně aplikovatelné.⁵²

5.1.2 Slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek⁵³

Slzotvorné prostředky jsou jednou z kategorií nesmrťících prostředků, které používají zásahové jednotky, a to zejména policejní síly, k zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku nebo k zastavení násilné osoby. Mohou mít různé formy a mechanismy, které určují jejich účinnost a účel použití. Aerosolové slzotvorné prostředky vypouštějí oblak drobných kapek, který se snadno šíří, ale je obtížně kontrolovatelný za nepříznivého počasí nebo v přítomnosti nezúčastněných osob. Tekutá střela zase umožňuje přesnější zaměření a dlouhý dosah, což je výhodné například v prostorech, kde je nežádoucí kontaminace většího okolí. Pěnové slzotvorné prostředky jsou méně náchylné k povětrnostním vlivům a umožňují použití mezi nezúčastněnými osobami, ale vyžadují přesnější manipulaci pro odpovídající efekt. Použití slzotvorných prostředků proti osobám, které pasivně odporují nebo nepředstavují bezprostřední hrozbu, je většinou považováno za nepřijatelné a zbytečné. Místo toho se doporučuje využití méně invazivních metod jako jsou jednání, varování a v případě potřeby fyzické zákroky, jako jsou hmaty a chvaty, které nejsou tak intenzivní a jsou méně rizikové pro zdraví. Před použitím silnějšího donucovacího prostředku je vždy nutné vyzvat osobu k zastavení protiprávního jednání, a pokud toto nevede k požadovanému chování, je použití donucovacího prostředku poslední možností.⁵⁴

---

⁵²Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky, s. 14 -15.

⁵³Česko. § 52 písm. b) zákona č. 273/2008, Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁴Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky, s. 15 -17.

Elektrické paralyzéry jsou zařízení používaná k dočasnému imobilizování osob skrze aplikaci vysokého elektrického napětí. Principiálně se při jejich užití elektrody přístroje dotknou cílové osoby, což vede k přenosu elektrického výboje a následnému ochrnutí. Existují také varianty, jako jsou tasery, které lze použít kontaktně bez nutnosti střelby hlavičky, známé jako „drive stun mode“. Policisté mají právo užití tyto prostředky podle přísně stanovených pravidel, vždy s ohledem na principy přiměřenosti a nezbytnosti. Situace, kdy je použití paralyzéry považováno za přípustné, zahrnují:

- a) obranu proti ozbrojeným jedincům,
- b) zákroky proti agresivním osobám, zvláště pokud jsou pod vlivem omamných substancí a nereagují na výzvy policie,
- c) scénáře, kdy je použití zbraně oprávněné a použití elektrického prostředku by mohlo vést k úspěšnému zásahu bez potřeby reálného použití zbraně.

Je doporučováno, tam kde je to možné, dát přednost taseru s vystřelenou hlavičkou, pokud to situace dovoluje a lze očekávat, že cíl bude dosažen bez nutnosti fyzické kontaktní aplikace.⁵⁵

Akustická zařízení jsou dalším nástrojem, které může policie využít jako donucovací prostředek. Jsou založena na principu reprodukce extrémně hlasitých zvuků, omezujících schopnost pohybu či jednání postižených osob. Přestože jsou mohutná, je nutné podcházet k jejich použití s maximální opatrností díky možným vedlejším účinkům ovlivňujícím i nezainteresované osoby, kde opět je zásada přiměřenosti klíčová.⁵⁶

5.1.3 Obušek a jiný úderný prostředek⁵⁷

Obušky a další úderné nástroje jsou vybavení navržené k vytváření tupého nárazu, který může být nebezpečný, zvláště když je použit na citlivé části těla jako je oblast břicha. Mezi tyto předměty patří různé druhy obušků, včetně tonf a teleskopických obušků, ale i výstrojní předměty, které nebyly primárně určeny k úderům, jako jsou policejní svítilny nebo slzotvorné granáty, které mohou být v krizových situacích použity jako úderné prostředky. Také sem spadají jiné předměty určené pro vytváření tupého úderu. Hlavním účelem těchto nástrojů je posílit účinek úderu a umožnit tak policistovi udržet si fyzickou vzdálenost od podezřelé osoby. To může zahrnovat i psychologický efekt, například když je obušek máván ve vzduchu jako varování. Používání obušku jinak

---

⁵⁵Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky, s. 17-18

⁵⁶ KRATOCHVÍL, Vladimír. *Trestní právo hmotné: obecná část. 2. vyd. Beckovy právnícké učebnice*. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 66

⁵⁷Česko. § 52 písm. c) zákona č. 273/2008, Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

než k úderu, například k zastavení kopající nohy nebo k imobilizaci končetiny, se považuje za zátaž a řídí se specifickými pravidly a zákony týkajícími se jeho použití.⁵⁸

5.1.4 Vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky⁵⁹

Vrhací prostředky s dočasnými zneschopňujícími účinky představují speciální kategorii nástrojů, které se svou konstrukcí řadí mezi střelné zbraně a vyžadují k jejich držení zbrojní průkaz. Tyto prostředky se však liší od tradičních střelných zbraní svým hlavním účelem, kterým není usmrcení, ale spíše kontrolování nebo zastavení osoby provádějící protiprávní jednání bez způsobení smrtelného zranění. Mezi tyto prostředky patří zařízení vypouštějící gumové kuličky nebo podobné objekty určené k zastavení útočnicka nárazem, aniž by mu byla způsobena fatální újma. Další kategorie zahrnuje zařízení, která vypouštějí síť s cílem efektivně omezit pohyb osoby po dopadu. Tyto vystřelovače sítí fungují na principu pušky, z níž jsou vypouštěna závaží spojená sítí ovinou, která se během letu rozvine a zachytí cíl. Kromě toho policie využívá zařízení přenášející elektrický výboj pomocí sond, známé jako tasery, které dočasně zneškodňují osobu elektrickým nábojem. Tento náboj narušuje normální funkci svalů a nervového systému, což vede k dočasnému zneschopnění bez trvalých následků.⁶⁰

5.1.5 Vrhací prostředek, který nemá povahu zbraně podle § 56 odst. 5⁶¹

Tento prostředek, který není klasifikován jako střelná zbraň a není nutné mít zbrojní průkaz. Umožňuje uživateli házet předměty, jako jsou moderní vystřelovače lapacích sítí, jež fungují na zcela odlišném principu oproti střelným zbraním. Tyto zařízení mají za cíl zachytit cíl bez fyzického zranění a jsou tedy považovány za alternativní prostředky, které nezapadají do kategorie běžných střelných zbraní.

5.1.6 Zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla⁶²

Donucovací metody sloužící k zastavení vozidla nebo zabránění řidiči v odjezdu jsou důležitým nástrojem pro policejní složky, které se snaží udržet veřejný pořádek a

---

⁵⁸Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky, s. 18-19.

⁵⁹Česko. § 52 písm. d) zákona č. 273/2008, Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁰Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky, s. 19-21

⁶¹Česko. § 52 písm. e) zákona č. 273/2008, Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁶²Česko. § 52 písm. f) zákona č. 273/2008, Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

bezpečnost. Pokud řidič nespolupracuje a nezastavuje na žádost policie, mohou být použity různé přístupy. Jednou z možností je použití zastavovacího pásu, což je pásový mechanismus, který se rozkládá přes vozovku, aby byl zpomalen nebo zastaven útěk vozidla. Je důležité zajistit bezpečnost tím, že po použití tohoto zařízení bude dostatečný volný prostor pro vozidlo k zastavení bez rizika dalších kolizí a následně se může použít fyzická bariéra k úplnému zablokování cesty. Další metodou je fyzické zablokování cesty pomocí jiných vozidel, a to v situacích, kde není možno použít jiné metody, a to zejména v případech, kdy je řidič považován za nebezpečného a může svou jízdou ohrozit jiné osoby. Toto je však spojeno s vysokým rizikem škod a by mělo být používáno opatrně a v mezích nezbytně nutných. Kromě toho mohou být použity speciální prostředky jako jsou technické sítě nebo tzv. ježci, což jsou rozkládací ostny, které jsou schopny poškodit pneumatiky vozidla a zabránit tak jeho další jízdě. Je důležité zdůraznit, že tyto donucovací metody by měly být odlišovány od použití technických zařízení jako jsou například blokovací zařízení na kola vozidel, tzv. "botičky", které slouží k preventivnímu omezení používání vozidla, ale mohou být také použity v situacích, kdy je nutné zabránit možnému útěku vozidlem. V krajních případech, kdy vozidlo představuje bezprostřední hrozbu pro veřejný pořádek nebo bezpečnost a řidič ignoruje pokyny k zastavení, může policie použít sílu k vniknutí do vozidla, například rozbitím okna, aby přiměla osobu opustit vozidlo.⁶³

5.1.7 Vytlačování vozidlem⁶⁴

Vytlačování vozidlem je metoda používaná policejními silami k ovládnutí davů a obnovení veřejného pořádku. Tato taktika je často nasazována, když občané, přes opakované výzvy, neposlechnou a neopustí určený prostor. Podstata této metody spočívá v tom, že se pomalu pohybující vozidla používají k postupnému odtlačení občanů z dané oblasti. Při jejím používání je nutné dodržet několik důležitých pravidel založených na principu přiměřenosti, což znamená, že by měla být vybrána jako možnost, když je potřeba zasáhnout proti velké skupině osob. Je důležité také zajistit, aby nikdo nebyl zraněn, a občané měli vždy možnost bezpečně a plynule opustit prostor. Tato taktika se řadí vedle dalších donucovacích metod, jako jsou vytlačování štíty nebo koňmi, které mají podobný účel – udržet pořádek a zabezpečit bezpečnost ve veřejném prostoru.⁶⁵

⁶³Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky, s. 21-22

⁶⁴Česko. § 52 písm. g) zákona č. 273/2008, Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁵Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky, s. 22

5.1.8 Vytlačování štítem⁶⁶

Vytlačení štítem se využívá při zásazích proti skupinám osob nebo jednotlivcům za účelem nucení k opuštění prostoru nebo k zabránění vstupu do daného místa. Někdy se také používá k ovládnutí agresivních jedinců, například při natlačení osoby do kouta s cílem nasadit pouta.⁶⁷

5.1.1 Vytlačování koněm⁶⁸

Vytlačování koněm je speciální metoda, kterou využívají policisté při řízení skupin osob, zejména při situacích, kdy je třeba donutit občany k opuštění určeného prostoru nebo zabránit jim vstupu na dané místo. Tato technika zahrnuje využití speciálně vycvičených policejních koní, kteří jsou schopni být pod kontrolou policistů-jezdců. Vytlačování koněm se uplatňuje zejména v situacích, kdy by použití štítů nebo vozidel nebylo účinné, a je vhodnější pro určité terény. Typickým scénářem pro vytlačování koněm je aktivní využití koní ke zklidnění davu, rozdělení skupiny osob nebo k okamžitému vytlačení osob z prostoru. Kromě toho, pasivní využití koně k preventivnímu účelu, jako je doprovod skupiny osob, není považováno za donucovací prostředek dle zákona o policii. Celkově lze tedy říct, že vytlačování koněm představuje speciální a precizní metodu pro řízení davů ve specifických situacích, ve kterých je nutné zachovat kontrolu a přiměřený režim donucování.⁶⁹

5.1.2 Služební pes⁷⁰

Služební psi se využívají u policie jako donucovací prostředek v různých situacích, včetně zadržení osob, ochrany osob a majetku nebo zabránění protiprávnímu jednání. Použití služebního psa jako donucovacího prostředku může provádět pouze policista s přiděleným služebním psem, který splňuje určité podmínky, a to obvykle za použití náhubku. Použití psa bez náhubku je možné v případech, kdy je ohrožován život nebo zdraví a nelze dosáhnout účelu zákroku jinými prostředky. Používání služebních psů může být zaměřeno na ochranu osob a majetku, zabránění protiprávnímu jednání narušujícímu veřejný pořádek, zabránění fyzického vstupu nepovolaných osob do

---

⁶⁶Česko. § 52 písm. h) zákona č. 273/2008, Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁷Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky, s. 23

⁶⁸Česko. § 52 písm. i) zákona č. 273/2008 Sb., Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁹Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky, s. 23

⁷⁰Česko. § 52 písm. j) zákona č. 273/2008 Sb., Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

chráněných objektů, pronásledování a zadržení pachatele, nebo k donucení osoby, která se dopustila protiprávního jednání, k opuštění úkrytu.⁷¹

5.1.3 Vodní stříkač⁷²

Vodní stříkač je zařízení používané zejména při zákrocích proti osobám, které porušují veřejný pořádek nebo se dopouštějí jiného protiprávního jednání a neuposlechnou výzvy k ukončení svého jednání, opuštění místa nebo prostoru. Z technického hlediska umožňuje vodní stříkač nasazení při bezpečnostních opatřeních, zejména při řešení situací spojených s davem.⁷³

5.1.4 Zásahová výbuška⁷⁴

Zásahová výbušná zařízení jsou speciálními prostředky používanými policií k ovlivnění osob, proti nimž se provádí policejní zákrok. Tyto prostředky mají za cíl buď donutit osobu k poslušnosti, nebo vytvořit moment překvapení a dočasně paralyzovat danou osobu. Jejich účelem je minimalizovat riziko pro policejní jednotky a zároveň omezit osobu na osobní svobodě. Může být také obsažena slzotvorná látka, což podléhá příslušným zákonům v zemi. Použití těchto prostředků je povoleno pouze v případě, že policisté prošli příslušným výcvikem a jsou vybaveni pro tento druh zásahu.⁷⁵

5.1.5 Úder střelnou zbraní⁷⁶

Úder střelnou zbraní se používá jako metoda k zajištění kontroly nad osobou, která klade aktivní odpor. V této situaci policista drží zbraň a používá ji k fyzickému úderu proti dotyčnému. Je důležité, aby byla zbraň, která se k tomuto účelu používá, zabezpečená nebo vybavená speciálním mechanismem, který zabráňuje nechtěnému výstřelu, aby se minimalizovalo riziko nebezpečí.⁷⁷

---

⁷¹Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky, s. 23-24

⁷²Česko. § 52 písm. k) zákona č. 273/2008 Sb., Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁷³Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky, s. 24

⁷⁴Česko. § 52 písm. l) zákona č. 273/2008 Sb., Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁵Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky, s. 24-25

⁷⁶Česko. § 52 písm. m) zákona č. 273/2008 Sb., Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁷Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky, s. 25

5.1.6 Hrozba namířenou střelnou zbraní⁷⁸

Podle předpisů je namíření střelné zbraně na osobu považováno za hrozbu střelbou. Toto opatření je použito v situacích, kde je hrozba násilného činu a má za cíl zajistit bezpečnost policisty nebo jiných osob. Před použitím tohoto prostředku musí policista zvážit, zda není možné dosáhnout stejného cíle jinými prostředky.⁷⁹

5.1.7 Varovný výstřel⁸⁰

Varovný výstřel je prostředek používaný policisty v situacích, kde je nutné upozornit pachatele na riziko použití zbraně nebo kde je třeba zamezit útěku nebo násilnému vstupu osob do chráněných objektů. Tento krok je považován za velmi důrazný, a proto by měl být použit zodpovědně a jedině v situacích, kdy je skutečně nezbytný pro ochranu sebe nebo jiných osob. Pokud varovný výstřel není efektivní, není vhodné opakovat jeho použití, neboť toto jednání by nemělo logický důsledek a mělo by minimální nebo žádný vliv na zamýšlený cíl policisty. Důležité je vždy zvažovat alternativní možnosti řešení situace a minimalizovat riziko ohrožení života a zdraví nevinných osob.⁸¹

5.1.8 Pouta⁸²

Pouta jsou zařízení používaná k omezení pohybu osob a existují v různých formách, včetně kovových, plastových a textilních variant. Jejich použití zasahuje do osobní svobody a důstojnosti, a proto je ospravedlnitelné pouze za účelem ochrany bezpečnosti lidí, majetku nebo veřejného pořádku. Pouta nesmějí být použita způsobem, který by osobu veřejně zesměšňoval nebo ji zbytečně ponižoval, a neměla by být aplikována příliš těsně. Při používání pout policisty neexistují specifické zákonné instrukce ohledně způsobu jejich nasazení, ale musí se dodržovat princip přiměřenosti. Zákon o policii stanoví, že pouta mohou být použita, pokud jsou splněny obecné podmínky pro použití donucovacích prostředků, a doba jejich použití není omezena, ale musí se stále zvažovat, zda jsou podmínky pro jejich použití stále platné. V některých případech je možné použít pouta k připoutání agresivní osoby k objektu, avšak maximálně na 2 hodiny. Použití pout v souvislosti s donucovacími prostředky a omezením osobní svobody je regulováno

---

⁷⁸Česko. § 52 písm. n) zákona č. 273/2008 Sb., Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁹Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky, s. 26-27

⁸⁰Česko. § 52 písm. o) zákona č. 273/2008 Sb., Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁸¹Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky, s. 27

⁸²Česko. § 52 písm. p) zákona č. 273/2008 Sb., Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

zákonem, a policista musí být schopen odůvodnit jejich použití v zájmu ochrany bezpečnosti nebo při riziku útěku osoby. Veškeré případy použití pout by měly být zaznamenány a odůvodněny v oficiálních záznamech.⁸³

5.1.9 Prostředek k zamezení prostorové orientace⁸⁴

Prostředky k zamezení prostorové orientace jsou různé pomůcky, jako například tmavé lyžařské brýle, převrácené kukly nebo ochranná sluchátka, které se používají během přepravy osob, jejichž svoboda byla omezena, aby se jim ztížilo orientovat se v prostoru. Tyto prostředky mají za cíl zmenšit možnost útěku těchto osob nebo omezit jejich schopnost rušit okolí, například pliváním na policisty. Při jejich používání je nutné dodržovat základní pravidla a zásady, zejména zásadu přiměřenosti, což znamená, že jejich použití by mělo být adekvátní dané situaci.⁸⁵

---

⁸³*Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky, s. 27-28*

⁸⁴*Česko. § 52 písm. q) zákona č. 273/2008 Sb. zákona o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů*

⁸⁵*Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky, s. 28*

6 Případové studie

Sebeobrana je klíčovým pojmem, který hraje důležitou roli jak pro občany, tak pro policisty v rámci výkonu jejich povinností. V kontextu policejní práce je nutné posoudit oprávněnost použití síly v situacích, které mohou být často stresující a vyžadují rychlá rozhodnutí. Příklady konkrétních případů sebeobrany u policie a jejich právní analýza mohou poskytnout lepší pochopení aplikace právních principů v praxi.⁸⁶

6.1 Útok nožem

V případě, kdy policista čelí útoku nožem, se jedná o bezprostřední a protiprávní útok na jeho osobu, který vyžaduje okamžitou obrannou reakci. V takové situaci má policista právo použít sebeobranu v souladu s právními předpisy a interními směrnicemi Policie ČR.⁸⁷

Podle § 29 trestního zákoníku České republiky může policista v rámci sebeobrany použít takové prostředky, které jsou nezbytné k odvrácení útoku a zajištění jeho vlastní bezpečnosti nebo bezpečnosti ostatních osob. V kontextu útoku nožem může toto zahrnovat různé stupně obranných opatření.⁸⁸

1. Verbální varování: Policista může nejprve použít verbální výzvy k zastavení útoku a upuštění od použití nože.

2. Použití donucovacích prostředků: Pokud verbální varování není účinné, může policista přistoupit k použití donucovacích prostředků, jako je slzotvorný prostředek, anebo teleskopický obušek, aby zneškodnil útočníka bez použití smrtící síly.

3. Použití služební zbraně: V extrémních situacích, kde je policista ohrožen na životě a není možné útok jinak odvrátit, může být oprávněn použít služební zbraň. Použití zbraně by však mělo být poslední možností a musí být v souladu s principem přiměřenosti.

Při každé obranné akci musí policista zvážit následující faktory:

- Intenzita a bezprostřednost útoku
- Možné nebezpečí pro sebe a ostatní osoby
- Dostupné prostředky k obraně
- Možnost ústupu nebo volání posil

⁸⁶ NÁCHODSKÝ, Z. *Nebojte se bránit*. Praha: ARMEX PUBLISHING, 2006, s.32

⁸⁷ Česko. zákon č. 273/2008 Sb., Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁸ Česko. zákon č. 273/2008 Sb., Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Pokud dojde k použití zbraně a útočník je zraněn nebo usmrcen, bude následně případ podroben důkladnému šetření, aby se zjistilo, zda byla reakce policisty oprávněná a zda byla dodržena přiměřenost použité síly. To zahrnuje interní šetření Policie ČR a může zahrnovat i nezávislý přezkum.⁸⁹

Policista musí být schopen zdůvodnit použití síly a prokázat, že jeho jednání bylo v souladu s právními normami a interními směrnicemi. Šetření se zaměří na to, zda byly splněny podmínky pro sebeobranu a zda byly všechny jeho kroky nezbytné k ochraně života a zdraví.⁹⁰

6.1.1 Nález Ústavního soudu č. 433/02 ze dne 01.04.2004 - Nutnost prokázání úmyslného zavinění⁹¹

Případová studie: Útok nožem a jeho právní kvalifikace

Fakta případu

Stěžovatel, v tomto případě odsouzený, byl napaden skupinou mladých mužů, mezi kterými byl i poškozený P. D. Tento konflikt měl původ v dřívějším sporu mezi stěžovatelem a jedním z členů skupiny. Očekáváje možnou odplatu, nosil stěžovatel sebou nůž. Když došlo k fyzickému střetu, ve kterém byl stěžovatel napaden P. D. (úderem do obličeje a kopnutím do břicha), stěžovatel zareagoval tak, že P. D. několikrát bodl nožem. Zásadní ranou, vedoucí k smrti poškozeného, byla rána bodná do srdce.

Právní posouzení

V tomto případě bylo klíčové určení, zda jednání stěžovatele lze považovat za nutnou obranu, tedy čin, který by jinak byl trestný, ale v dané situaci je oprávněný, neboť slouží k ochraně zájmů chráněných trestním zákonem před útokem. Ústavní soud nakonec dospěl k závěru, že i když stěžovatel byl v situaci, kdy bylo možné očekávat jistou formu sebeobrany, jeho reakce přesáhla meze nutné obrany ve smyslu excesu intenzivního. Tedy obrana byla zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.

Dále bylo posuzováno, zda stěžovatel jednal s úmyslem poškozeného usmrtit, tedy s přímým či nepřímým úmyslem. Ústavní soud uznal, že obecné soudy nedokázaly

---

⁸⁹Česko zákon č. 273/2008 Sb., Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁰ *Co je náplní instituce* [online]. Generální inspekce bezpečnostních sborů [cit. 6. 1. 2024]. Dostupné z: <https://www.gibs.cz>

⁹¹ ÚS 433/02 - Nález ÚS ze dne 01.04.2004 -: Nutnost prokázání úmyslného zavinění. *Zakonyprolidi.cz* [online]. [cit. 2024-03-09]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/uscr/iv-us-433-02?text=útok+nožem&sit=1>

prokázat, že by stěžovatel měl úmysl poškozeného usmrtit, jelikož důkazy o cíleném útoku na životně důležité orgány byly nedostatečné. Z toho důvodu byla původní kvalifikace činu jako vraždy shledána neobhajitelnou a místo toho byl čin překvalifikován na ublížení na zdraví s následkem smrti.

Právní důsledky a závěry

Případ podtrhuje důležitost pečlivého posuzování všech aspektů trestného činu, zejména rozlišení mezi úmyslným jednáním a jednáním v nutné obraně. Zároveň zdůrazňuje, že při absenci jednoznačných důkazů o úmyslu musí být rozhodování obecných soudů v souladu s principem *in dubio pro reo*, tedy v případě pochybností ve prospěch obžalovaného.

Tento případ dále ilustruje, jak může Ústavní soud zasáhnout do rozhodovací praxe obecných soudů, v případě že dospěje k závěru o porušení ústavních práv stěžovatele. Rozhodnutí Ústavního soudu tak přispělo k preciznější interpretaci a aplikaci trestního práva v oblasti posuzování nutné obrany a úmyslu ve smyslu trestního zákoníku.

6.2 Použití slzotvorného prostředku

Použití slzotvorného prostředku je jedním z donucovacích prostředků, které mohou policisté v České republice použít v rámci výkonu své služby. Slzotvorný prostředek je považován za méně smrtící nástroj, který slouží k dočasnému oslepení nebo dezorientaci útočníka, a tím umožňuje policistovi bezpečně provést zadržení nebo omezit agresi bez použití větší síly. V kontextu sebeobrany může být použití slzotvorného prostředku považováno za přiměřenou reakci na protiprávní útok nebo aktivní odpor podezřelého, který se brání zadržení. V souladu s § 29 trestního zákoníku ČR a policejními směrnicemi musí být použití donucovacích prostředků jako je slzotvorný prostředek vždy přiměřené dané situaci a musí být zaměřeno na minimalizaci rizika zranění pro všechny zúčastněné strany.⁹²

Při rozhodování o použití slzotvorného prostředku by policista měl zvážit následující faktory:

- **Protiprávnost a bezprostřednost útoku:** Policista musí čelit protiprávnímu útoku nebo aktivnímu odporu, který představuje bezprostřední nebezpečí pro jeho osobu nebo pro bezpečnost ostatních.

---

⁹²Česko. zákon č. 273/2008 Sb., Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

- **Přiměřenost:** Použití slzotvorného prostředku by mělo být přiměřené k úrovni odporu nebo agresi, kterou podezřelý projevuje. Mělo by být dostatečné k zajištění kontroly nad situací bez zbytečného způsobení újmy.
- **Nezbytnost:** Použití Slzotvorného prostředku by mělo být nezbytné k zajištění, zatčení a mělo by být upřednostněno před použitím vyššího stupně síly, pokud je to možné a bezpečné.
- **Úmysl:** Policista by měl mít úmysl použít slzotvorného prostředku k ochraně sebe nebo jiných osob a k zajištění zákonného výkonu policejního zákroku.

Po použití slzotvorného prostředku a následném zadržení je obvykle prováděno hodnocení incidentu, zda byl zásah policisty v souladu s právními a interními předpisy. Toto hodnocení může zahrnovat revizi svědeckých výpovědí, analýzu tělesných kamer nebo jiných záznamů a vyhodnocení celkové situace, která vedla k použití donucovacího prostředku. Je důležité, aby policisté byli pravidelně školeni v používání donucovacích prostředků, včetně slzotvorného prostředku, a byli informováni o aktuálních právních normách a nejlepších praktikách, aby mohli v těchto situacích jednat efektivně a v souladu s právem.⁹³

6.2.1 5 As 362/2021 - 86 Rozsudek NSS ze dne 21.04.2023⁹⁴

Případová studie: Útok slzotvorným prostředkem

Fakta

Tato případová studie se zabývá situací, ve které došlo k napadení slzotvorným prostředkem. Uvedený incident je součástí širšího konfliktu, který se odehrál v Oblastní nemocnici Kolín a zapojil strážníky Městské policie Kolín a jednotlivce, který v této studii bude označen jako "žalobce". V tomto případě bylo rozhodováno o zákonnosti postupu strážníků, kteří měli žalobce napadnout, zranit, a dokonce použít proti němu slzotvorný prostředek. Případová studie se zaměřuje zejména na aspekty týkající se použití slzotvorného prostředku, jakožto donucovacího prostředku, a zkoumá okolnosti, které k jeho použití vedly, a následné právní důsledky.

⁹³ *Co je náplní instituce* [online]. Generální inspekce bezpečnostních sborů [cit. 6. 1. 2024]. Dostupné z: <https://www.gibs.cz>

⁹⁴ Nejvyšší správní soud – Nález NSS 5 As 362/2021–86, Rozsudek NSS ze dne 21.04.2023. *Zakonyprolidi.cz* [online]. [cit. 2024-03-09]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nsscr/5-as-362-2021-86>

Podle dostupných informací došlo k incidentu dne 14. 1. 2020 v Oblastní nemocnici Kolín. Žalobce, který se dožadoval lékařské péče, se dostal do konfliktu s personálem nemocnice. Následně byla na místo přivolána Městská policie Kolín. Strážníci vyzvali žalobce k prokázání totožnosti občanským průkazem, k odevzdání mobilního telefonu, a vyzvali ho k ukončení pořizování videozáznamu. V průběhu zásahu, který následoval, měli strážníci vůči žalobci použít fyzické násilí a slzotvorného prostředku. Důvodem tohoto zásahu bylo údajně agresivní chování žalobce, které vyvolalo obavy o bezpečnost personálu i přítomných pacientů.

Právní analýza

V rámci právní analýzy je nutné se zabývat několika klíčovými otázkami:

- Byly splněny podmínky pro použití slzotvorného prostředku jako donucovacího prostředku podle zákona o obecní policii?
- Byl tento způsob donucení přiměřený k situaci a chování žalobce?
- Jaké jsou právní důsledky pro strážníky a žalobce?

Z dostupných informací vyplývá, že použití slzotvorného prostředku bylo reakcí na chování žalobce, které bylo hodnoceno jako agresivní. V zákonech jsou stanoveny přesné podmínky, za kterých je možné donucovací prostředky použít, a to včetně důkazní povinnosti strážníků o nezbytnosti jejich použití.

Závěry

V případě napadení slzotvorným prostředkem je zásadní zvážit všechny okolnosti incidentu a pečlivě posoudit zákonnost a přiměřenost postupu strážníků. Soud došel k závěru, že kasační stížnost žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Praze je neopodstatněná, a proto ji zamítl. Rozhodnutí soudu se týkalo několika dílčích zásahů, zejména výzvy k prokázání totožnosti občanským průkazem, odnětí mobilního telefonu žalobci, a ukončení pořizování videozáznamu. Soud dospěl k závěru, že postup strážníků v těchto bodech byl nezákonný.

Ve vztahu k výzvě k prokázání totožnosti soud uvedl, že strážník neměl trvat pouze na předložení občanského průkazu bez poskytnutí vysvětlení, proč není možné akceptovat jinou formu identifikace. Pokud jde o odnětí telefonu, soud shledal, že chování žalobce před odnětím telefonu neodůvodňovalo jeho odnětí jako potenciální zbraň a způsobem, jakým byl telefon odňat, nebyla splněna zákonná kritéria. Ve vztahu k

ukončení nahrávání videozáznamu soud uvedl, že strážník jednal s úmyslem ukončit nahrávání, což považoval za nezákonný zásah.

6.2.2 2 T 41/2016-369 Rozsudek OS v České Lípě ze dne 21.05.2017⁹⁵

Případová studie: Útok slzotvorným prostředkem

Fakta

Tato případová studie se zabývá situací, ve které došlo k napadení slzotvorným prostředkem. Uvedený incident se týká obžalovaných, dvou příslušníků Policie České republiky, kteří byli obviněni z přečinů omezování osobní svobody a zneužití pravomoci úřední osoby. Konkrétně jim bylo kladeno za vinu, že během policejní kontroly použili nepřiměřenou sílu vůči řidiči motorového vozidla, včetně použití slzotvorného prostředku a fyzického napadení, a následně ho neoprávněně zadrželi po dobu delší než tři hodiny. Toto jednání mělo být také zakryto vyhotovením nepravdivých úředních záznamů. Případová studie se zaměřuje zejména na aspekty týkající se použití slzotvorného prostředku, jakožto donucovacího prostředku, a zkoumá okolnosti, které k jeho použití vedly, a následné právní důsledky.

Podle dostupných informací došlo k incidentu dne 23.1.2016 v okrese Česká Lípa. Žalobce, v tomto případě poškozený řidič motorového vozidla, se domáhal náhrady škody ve vztahu k jednání obžalovaných policistů během policejní kontroly. Konkrétně požadoval kompenzaci za škodu, která mu měla vzniknout v důsledku tohoto jednání, včetně následného neoprávněného zadržení.

Právní analýza

V tomto případě je klíčovým aspektem určení, zda jednání obžalovaných policistů překročilo hranice oprávněného zásahu a zda bylo v souladu s platnými předpisy a zásadami přiměřenosti. Podle odůvodnění rozsudku soud dospěl k závěru, že zásah policistů byl oprávněný a v souladu s jejich pravomocemi, přestože postup při zajištění a zadržení poškozeného byl hodnocen jako nevhodný a zbytečný.

Právní rámec pro použití donucovacích prostředků a omezení osobní svobody je dán zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, a zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Uplatnění těchto předpisů vyžaduje

---

⁹⁵ OS v České Lípě - 2 T 41/2016-369. *Justice.cz* [online]. 2016 [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: https://justice.cz/documents/22969/877624/2018_Si_082_a.pdf/7cceaed4-5cc2-4a42-a218-e90963ac75bb

pečlivé zvážení okolností případu a posouzení, zda bylo jednání policejních orgánů nezbytné a přiměřené dané situaci.

Závěr

Okresní soud v České Lípě však rozhodl, že obžalovaní jsou z těchto činů zproštěni obvinění, neboť skutek nebyl shledán trestným činem. Poškození, v tomto případě řidič vozidla, byl odkázán na občanskoprávní řízení pro uplatnění svých nároků na náhradu škody.

Rozhodnutí soudu vychází z pečlivého posouzení dostupných důkazů, včetně kamerových záznamů a výpovědí svědků, a konstatuje, že jednání obžalovaných policistů, ačkoliv v některých aspektech nevhodné, nesplňuje znaky obvinění z přečinů omezování osobní svobody a zneužití pravomoci úřední osoby. Toto rozhodnutí reflektuje složité rozhodování, před kterým stojí policisté v terénu, a zdůrazňuje význam přiměřenosti a nezbytnosti v rámci policejních zásahů. Zároveň případ poukazuje na potřebu transparentnosti a odpovědnosti v rámci policejní práce, zejména pokud jde o dokumentaci zásahů a zacházení se zadrženými osobami

6.3 Pronásledování ozbrojeného pachatele

Pokud policie pronásleduje ozbrojeného pachatele, který ohrožuje veřejnost, může dojít k situaci, kdy je nutné použít sílu k ochraně nejen policisty, ale i ostatních osob. Pokud policista vystřelí na pachatele, aby zabránil dalšímu ohrožení životů, bude následná právní analýza zahrnovat posouzení okamžitého rizika, které pachatel představoval, a zda bylo použití síly poslední možností k ochraně životů.⁹⁶

Při pronásledování ozbrojeného pachatele policisté stojí před nebezpečnou situací, kdy musí rychle rozhodovat o použití síly v rámci sebeobrany a ochrany veřejnosti. V takových případech je prioritou zastavit pachatele a zabránit dalšímu ohrožení životů nebo majetku.

Podle § 29 trestního zákoníku ČR a dalších policejních předpisů mohou policisté použít sílu, včetně služební zbraně, pokud je to nezbytné pro odvrácení protiprávního útoku, který ohrožuje jejich vlastní život nebo životy ostatních osob. V situaci, kdy je pachatel ozbrojen a představuje bezprostřední hrozbu, je důležité, aby policisté jednali rychle a rozhodně.

Při pronásledování ozbrojeného pachatele by policista měl postupovat takto:

---

⁹⁶Česko. Zákon č. 273/2008 Sb., Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

- **Identifikace hrozby:** Policista musí jasně identifikovat hrozbu, kterou pachatel představuje, a to i v rámci dynamické a chaotické situace, která může během pronásledování nastat.
- **Varování:** Pokud to situace dovolí, měl by policista vydávat verbální varování a vyzvat pachatele k zastavení a složení zbraně.
- **Použití síly:** V případě, že varování jsou ignorována a pachatel nadále představuje bezprostřední hrozbu, může policista použít sílu, včetně služební zbraně, aby neutralizoval hrozbu. Při použití síly musí být vždy dodržen princip přiměřenosti a nezbytnosti.
- **Posouzení situace:** Policista musí nepřetržitě hodnotit situaci a přizpůsobovat své reakce v závislosti na vývoji událostí, s cílem minimalizovat riziko pro nezúčastněné osoby.⁹⁷
- **Dokumentace a šetření:** Po incidentu je nezbytné, aby byl každý zásah policisty pečlivě zdokumentován a podroben internímu šetření, aby se zjistilo, zda bylo použití síly oprávněné a v souladu s právními normami.

Při hodnocení použití síly policistou během pronásledování ozbrojeného pachatele se posuzuje několik faktorů, včetně:

- Zda byla síla použita k ochraně života a zabránění dalšímu ohrožení.
- Zda byly vyčerpány všechny ostatní možnosti před použitím smrtící síly.
- Zda byla síla použita v souladu s policejními směrnicemi a tréninkem.
- Zda byla situace adekvátně vyhodnocena a zda byla reakce policisty přiměřená okolnostem.⁹⁸

V těchto kritických situacích je klíčová odborná příprava policistů, jejich schopnost rychle hodnotit rizika a přiměřeně reagovat. Použití síly musí být vždy posledním řešením, když jsou v sázce životy a bezpečnost osob.

6.3.1 Případová studie: Pronásledování ozbrojeného pachatele⁹⁹

Fakta

Incident se odehrál, když 38letý muž vyhrožoval smrtí své manželce, která pracovala v plzeňském zdravotnickém zařízení. Situace eskalovala z telefonických

⁹⁷Česko. Zákon č. 273/2008 Sb., Zákon o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁸ Co je náplní instituce [online]. Generální inspekce bezpečnostních sborů [cit. 6. 1. 2024]. Dostupné z: <https://www.gibs.cz>

⁹⁹ Pronásledování ozbrojeného pachatele. Zak.tv [online]. 2019 [cit. 2024-03-20]. Dostupné z: <https://zak.tv/agresor-s-nozi-vyhrozoval-manzelce-vrazdou-policiste-ho-zpacifikovali> [cit. 6. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.zak.tv>

hrozeb na vyžadování, aby žena opustila pracoviště, což vyústilo ve vyhrožování smrtí. Policie byla informována a rychle zasáhla v areálu zdravotnického zařízení, kde muže zadržela. U muže bylo nalezeno šest nožů. Tento incident byl postaven do kontextu přípravy vraždy a muž byl umístěn do vazby.

Právní analýza

Při zásahu proti ozbrojenému pachateli, který představuje bezprostřední hrozbu, je prioritou policie ochrana veřejnosti a vlastní bezpečnost. V tomto případě policie musela rychle posoudit míru hrozby, kterou obviněný představoval. Policisté museli okamžitě identifikovat, že muž je potenciálně nebezpečný a ozbrojen. Informace od oběti a rychlé hodnocení situace na místě byly klíčové pro určení okamžitých kroků.

Závěr

Případ demonstruje, jak je nutné, aby policie rychle a efektivně hodnotila situace, ve kterých je riziko pro veřejnost. Zásah v tomto případě ukazuje na schopnost policie rychle reagovat na hrozbu, přitom dodržující zásady přiměřenosti a nezbytnosti při použití síly. Tento postup nejenže zajistil bezpečnost oběti, ale také minimalizoval potenciální riziko pro ostatní osoby v zdravotnickém zařízení a samotné policisty.

6.4 Použití střelné zbraně

6.4.1 Případová studie: Použití střelné zbraně I.¹⁰⁰

Fakta

V Jablonci nad Nisou strážníci zastřelili jednoho ze dvou psů, kteří ohrožovali obyvatele. Tento pes předtím pokousal mladého muže a ohrožoval skupinku dětí. Pes, který byl zastřelen, byl křížencem brazilské fily a napadl muže na ulici, kousl ho do hýždí a nártu. Muž po útoku utekl do svého auta a přivolal městskou policii. Před příjezdem policie se muž snažil odvést pozornost psů od dětí tím, že upoutal pozornost psů na sebe. Městští strážníci se po příjezdu pokusili psy odchytit, což se nezdařilo. Jeden z psů zaútočil na strážníka, který v okamžiku bezprostředního ohrožení psa zastřelil. Vlastníkem zastřeleného psa je muž, který je ve vězení.

---

¹⁰⁰Použití střelné zbraně. *Dnes.cz* [online]. 2017 [cit. 2024-03-20]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/liberec/zpravy/pes-pokousal-ohrozoval-deti-zastrelil-policie-jablonec-nad-nisou.A170927_112523_liberec-zpravy_jape

Právní analýza

Z právního hlediska se tato situace dotýká několika oblastí – odpovědnost za chování zvířat, použití služební zbraně strážníky a možná i nedbalost či zanedbání péče o zvířata.

Odpovědnost za chování zvířete: Podle občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.) je majitel zvířete odpovědný za škodu, kterou zvíře způsobí. V tomto případě by vlastník zastřeleného psa mohl být teoreticky odpovědný za škodu způsobenou pokousáním muže.

Použití služební zbraně: Zákrok strážníka, který psa zastřelil, bude pravděpodobně posuzován v rámci zákona o obecní policii (zákon č. 553/1991 Sb.) a interních předpisů týkajících se použití zbraně. Použití zbraně je obvykle povoleno pouze v případech bezprostředního ohrožení života nebo zdraví, což v tomto kontextu zdá se být splněno.

Nedbalost nebo zanedbání péče: Pokud bylo zjištěno, že psi nebyli řádně hlídáni nebo byli ponecháni bez dozoru, může být toto považováno za nedbalost nebo zanedbání péče o zvířata. V případě, že byli psi ponecháni bez dozoru v důsledku nepřítomnosti majitele ve vězení, může to vyvolat otázky ohledně toho, kdo měl za zvířata odpovědnost.

Závěr

V této situaci byly podniknuty kroky k odvrácení bezprostřední hrozby pro obyvatele města, což vedlo k použití služební zbraně strážníkem. Právní důsledky se mohou týkat odpovědnosti majitele psa za škodu a potenciálního posouzení zákonnosti použití služební zbraně. Vzhledem k okolnostem a informacím uvedeným v článku se zdá, že strážníci jednali v rámci svých pravomocí a s ohledem na okamžité ohrožení životů.

6.4.2 Případová studie: Použití střelné zbraně II.

Fakta

V obci Nebílovy došlo 17. července 2020 k incidentu, kdy zahrada vyběhl americký stafordširský teriér a zaútočil na 63letou ženu, která se procházela se svou rodinou a psem pudlem. V reakci na útok teriéra 46letý muž použil svoji legálně drženou zbraň a vypálil varovný výstřel, čímž psa odradil. Varovný výstřel byl veden do bezpečného prostoru a nedošlo přitom ke škodě na majetku nebo zdraví. Majitel amerického stafordširského teriéra porušil zákon na ochranu zvířat proti týrání a místní vyhlášku.

Právní analýza

Právní hodnocení situace zahrnuje posouzení použití zbraně podle zákonů o držení a používání zbraní a hodnocení situace jako případu krajní nouze. Krajní nouze je definována jako stav, kdy jednání osoby je nezbytné k ochraně života, zdraví, či majetku proti přímé a bezprostřední hrozbě, přičemž není možné použít jiné prostředky k odvrácení této hrozby a škoda způsobená jednáním není výrazně vyšší než škoda, které bylo jednáním předejito. V tomto případě 46letý muž reagoval na bezprostřední fyzickou hrozbu útoku psa, a vzhledem k absenci zranění nebo škody na majetku, je možné jeho jednání považovat za přiměřené. Dále je třeba posoudit porušení zákona o ochraně zvířat proti týrání a místní vyhlášky ze strany majitele amerického stafordširského teriéra. Porušení může vést k opatřením ze strany příslušných úřadů.

Závěr

V daném případě policie správně vyhodnotila použití zbraně 46letým mužem jako případ krajní nouze. Jeho jednání bylo reakcí na přímou a bezprostřední hrozbu způsobenou útokem psa, přičemž dosažená škoda (použití zbraně bez zranění nebo škody na majetku) nebyla výrazně vyšší než potenciální škoda způsobená útokem psa. Majitel útočícího psa porušil právní předpisy a čelí odpovídajícím právním důsledkům. Výsledek této situace ilustruje důležitost zodpovědného držení zvířat a legálního držení a používání zbraní ve stavu krajní nouze.¹⁰¹

---

¹⁰¹ Použití služební zbraně.... *Policie.cz* [online]. 2020 [cit. 2024-03-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pouziti-sluzebni-zbrane-proti-agresivnimu-psovi.aspx>

7 Nutná obrana v Německu

V německém právním systému je koncept nutné obrany známý jako "Notwehr" a je zakotven v § 32 německého trestního zákoníku. Toto ustanovení umožňuje jednotlivcům bránit se proti bezprostřednímu nebo probíhajícímu protiprávnímu útoku na sebe nebo na jinou osobu. Klíčovým prvkem je, že akce podniknutá v rámci nutné obrany musí být přiměřená dané situaci, a pokud osoba překročí hranice nutné obrany, může být potrestána.^{102,103}

Německé právo rovněž rozlišuje mezi různými typy útoků a brání použití nutné obrany proti útokům ze strany zvířat nebo neživých objektů, s výjimkou případů, kdy jsou tyto použity člověkem jako prostředek útoku. Zákon také specifikuje, že nutná obrana nemůže být použita jako obhajoba pro činy, které by jinak poškodily právní zájmy útočníka, jako je například křivé svědectví.¹⁰⁴

Další důležitý aspekt německého trestního práva se týká používání zbraní v rámci nutné obrany. Zákony o držení a nošení zbraní v Německu jsou mezi nejpřísnějšími na světě a stanovují mnoho omezení ohledně druhů zbraní, které je možné legálně držet nebo nosit. Přesto v případech, kdy osoba použije zbraň v nutné obraně, její postup bude posuzován v kontextu celé situace, a pokud bylo jednání v mezích nutné obrany, může být osvobozena od trestní odpovědnosti za neoprávněné použití zbraně.¹⁰⁵

Je důležité poznamenat, že při použití střelné zbraně musí osoba postupovat podle určeného postupu, který začíná varováním útočníka a může, v krajním případě, pokud žádná z předchozích opatření nezabrala, vést až k použití smrtící síly. Tento postup je primárně určen pro obranu proti neozbrojeným útočníkům. V případech nutné obrany je důležité, aby bylo provedeno pečlivé vyšetřování, aby se zajistilo, že akce obhajoby byla oprávněná a v souladu s právními předpisy. Navíc, v Německu je zbrojní pas vyžadován pro držení a nošení určitých typů zbraní, přičemž pro získání tohoto pasu musí jednotlivci splnit specifické požadavky.¹⁰⁶

---

¹⁰² Kruk, Jiří. *Třetí titul [Sebeobrana (§ 32)]*. In: Kruk, Jiří. *Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo*, stav 01. 01. 2014. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014.

¹⁰³ § 32 - Notwehr [online]. Der Studienkommentar im Internet, 2013 [cit. 2023-16-12]. Dostupné z: <http://www.studkom.de/stgb/at/13-37/32.shtml>

¹⁰⁴ LANKOVÁ, Jana. *Pojetí nutné obrany v České republice, Německu a USA* [online]. Brno, 2014 [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/jrpcq/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce Josef KUČHTA.

¹⁰⁵ Tamtéž

¹⁰⁶ LANKOVÁ, Jana. *Pojetí nutné obrany v České republice, Německu a USA* [online]. Brno, 2014 [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/jrpcq/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce Josef KUČHTA.

7.1 Srovnání Německa a České republiky

V oblasti právních aspektů použití sebeobrany u policie existují mezi Českou republikou a Německem určité rozdíly, které odrážejí odlišné přístupy k regulaci a aplikaci sebeobrany a donucovacích prostředků. Tyto rozdíly lze připsat různým právním tradicím, historickým vývojem a společenským očekáváním ve vztahu k policejní práci a používání síly.

V České republice je právní rámec pro použití sebeobrany a donucovacích prostředků policejními silami definován především trestním zákoníkem (zákon č. 40/2009 Sb.) a zákonem o Policii České republiky (zákon číslo 273/2008 Sb.). Tyto zákony klíčově zdůrazňují principy přiměřenosti a nezbytnosti při použití síly. Nutná obrana je v trestním zákoníku pojata jako jednání, které není protiprávní, pokud slouží k obraně proti bezprostřednímu protiprávnímu útoku. V Německu je koncept nutné obrany (Notwehr) zakotven v § 32 německého trestního zákoníku (Strafgesetzbuch, StGB). Nutná obrana umožňuje jednotlivcům, včetně policistů, bránit se proti útokům na základě podobných principů přiměřenosti a nezbytnosti. Německý právní systém rovněž akcentuje ochranu nejen fyzických osob, ale i majetku a veřejného pořádku proti protiprávním útokům.

Jedním z klíčových rozdílů mezi Českou republikou a Německem je detailnost a rozsah legislativy týkající se použití donucovacích prostředků a sebeobrany policisty. Zatímco německý trestní zákoník poskytuje explicitní právní rámec pro nutnou obranu, české zákony kombinují ustanovení trestního zákoníku s konkrétnějšími předpisy a interními předpisy policejních složek.

Dalším rozdílem je způsob, jakým jsou v obou zemích řešeny situace, kdy je použití síly policistou přezkoumáváno. V České republice se tato problematika často řeší prostřednictvím interních šetření a ve spolupráci s orgány státního dozoru, jako je Generální inspekce bezpečnostních sborů. V Německu existuje silný důraz na soudní přezkum a transparentnost rozhodovacích procesů, s významnou rolí veřejného a mediálního dohledu.

I přes tyto rozdíly, obě země sdílejí základní zásady, které zdůrazňují potřebu ochrany lidských práv a zajištění, že použití síly policistou je vždy poslední možností, použitou s největší opatrností a v souladu s právem.

Diskuse

Tato bakalářská práce poskytla pohled na sebeobranu a nutnou obranu v kontextu České republiky a provedla srovnání s Německem, s důrazem na jejich aplikaci v policejní praxi.

Analýza případových studií prezentovaných ve výzkumu odhalila několik klíčových problémů, s nimiž se právní praxe může setkat při aplikaci trestního a občanského práva na konkrétní situace. Tyto situace zahrnovaly útoky nožem, použití slzotvorného prostředku, zodpovědnost za chování zvířat a incidenty spojené s použitím střelných zbraní. Každý z těchto případů poskytl jedinečný vhled do komplexních aspektů právního posouzení, včetně určení meze mezi nutnou obranou a jejím excesem, hodnocení přiměřenosti použití donucovacích prostředků, zodpovědnosti majitelů za chování jejich zvířat a významu úmyslu v trestním právu.

Ve vztahu k nutné obraně a jejímu excesu bylo zdůrazněno, že určení hranice mezi těmito dvěma pojmy je často obtížné, což má zásadní význam pro právní kvalifikaci jednání a následné důsledky pro účastníky incidentu. To je obzvláště důležité ve chvílích, kdy se jednající osoba snaží chránit své životy nebo majetek, ale její reakce překročí sociálně a právně akceptovatelné hranice, což vyvolá otázky ohledně spravedlivé rovnováhy mezi obranou a útokem.

Při posuzování přiměřenosti použití donucovacích prostředků byla zdůrazněna důležitost pečlivého zvážení okolností každého incidentu. Ukázalo se, že subjektivní vnímání situace účastníky a pozdějšími hodnotiteli může vést k rozdílným interpretacím stejných událostí. Tato problematika je zásadní zejména u policistů a jiných bezpečnostních složek, jejichž rozhodnutí použít donucovací prostředky v konfliktních situacích může mít vážné následky.

V otázce zodpovědnosti za chování zvířat přinesly případové studie důkaz o nutnosti lepšího regulování a vzdělávání majitelů zvířat. Byla zdůrazněna potřeba zajištění bezpečnosti a ochrany veřejnosti před potenciálně nebezpečnými zvířaty, stejně jako důležitost odpovědného majitelství.

Také byla prozkoumána složitost prokazování úmyslu v trestním právu a jeho rozhodující role v právní kvalifikaci jednání. Tento aspekt je zvláště významný v případech, kde je úmysl klíčový pro určení trestní odpovědnosti, a ukazuje na potřebu pečlivé analýzy důkazů a motivací jednajících osob.

Na základě těchto zjištění bylo navrženo několik opatření zaměřených na zlepšení právní praxe a porozumění výše uvedeným problémům. Mezi tyto návrhy patří implementace vzdělávacích a osvětových programů pro veřejnost a specifické skupiny, zpřísnění legislativy týkající se držení zbraní a používání donucovacích prostředků, rozvoj alternativních metod řešení sporů, pravidelná revize a aktualizace právních předpisů, a zvýšení transparentnosti a odpovědnosti v rozhodovacím procesu bezpečnostních složek. Tyto návrhy představují pokus o adresaci identifikovaných výzev s cílem vytvořit efektivnější, spravedlivější a transparentnější systém, který by lépe chránil práva jednotlivců a zároveň zajistil bezpečnost a pořádek ve společnosti.

Na základě analýzy a zjištění prezentovaných v této bakalářské práci doporučuji následující opatření pro zlepšení praxe a postupů v oblasti sebeobrany a nutné obrany. Je důležité zintenzivnit vzdělávací programy pro policisty, aby zahrnovaly nejen fyzickou přípravu, ale i důkladné vzdělání v právních a etických aspektech sebeobrany. Tyto programy by měly obsahovat simulace reálných situací, umožňující lépe pochopit uplatnění teorie v reálných podmínkách. Dalším klíčovým krokem je adaptace na technologický pokrok, což znamená integraci nových technologií, jako jsou tělesné kamery, do policejní praxe. Tyto technologie mohou výrazně zvýšit důvěru veřejnosti tím, že poskytují transparentní důkaz o policejních akcích. Je však nezbytné, aby byly doprovázeny jasnými směrnicemi pro jejich používání.

Zvyšování transparentnosti a odpovědnosti policejní práce je rovněž nezbytné. Měly by být podporovány iniciativy, které umožňují nezávislé přezkoumání případů, kde dochází ke kontroverzním použitím síly. Podpora komunikace a spolupráce mezi policií a komunitami je klíčová pro zlepšení vzájemné důvěry a porozumění. Pravidelná veřejná setkání, kde mohou občané vyjádřit své obavy a policie vysvětlit své postupy, jsou jedním ze způsobů, jak tento cíl dosáhnout.

Nakonec, je zásadní sledovat a aktualizovat legislativu týkající se sebeobrany a použití donucovacích prostředků, aby odrážela nejnovější sociální, technologické a právní vývoje. Tyto změny by měly být prováděny s širokou veřejnou a odbornou diskusí.

Implementace těchto doporučení by mohla vést k vytvoření spravedlivějšího a transparentnějšího prostředí, kde sebeobrana a nutná obrana jsou prováděny způsobem, který chrání jak občany, tak policisty, a současně respektuje základní lidská práva a svobody. K dosažení těchto cílů je nezbytné průběžné hodnocení a úpravy postupů na základě zpětné vazby a aktuálního vývoje v dané oblasti.

Závěr

V rámci této bakalářské práce byly analyzovány právní aspekty použití sebeobrany u policie v České republice. Na základě teoretických základů, analýzy stávajících právních předpisů, případových studií a mezinárodního srovnání bylo možné identifikovat klíčové faktory, které ovlivňují aplikaci sebeobrany a nutné obrany v policejní praxi. Bylo zdůrazněno, že použití síly policisty musí být vždy založeno na zásadách nezbytnosti, přiměřenosti a zdrženlivosti. Důležitá je také transparentnost a odpovědnost policejních zásahů, což je dáno nejenom vnitřními předpisy a směrnicemi, ale i neustálým vzděláváním a tréninkem policejních sil.

Analýza případových studií ukázala, jak rozdílně mohou být situace interpretovány a jak důležité je pro policisty mít jasné směrnice pro různé typy situací. Rovněž bylo zdůrazněno, jak je významné mít systémy pro nezávislé přezkoumání kontroverzních případů, kde dochází k použití síly. V návaznosti na tato zjištění byla navržena opatření zaměřená na zlepšení praxe a postupů, včetně podpory transparentnosti, odpovědnosti, vzdělávání a tréninku, stejně jako neustálé aktualizace legislativy a pravidel týkajících se použití sebeobrany a nutné obrany.

Pro budoucí výzkum v této oblasti je důležité pokračovat ve sledování a analýze policejních zásahů, jakož i reakcí veřejnosti a legislativních změn, aby bylo možné přizpůsobovat praxe a směrnice aktuálnímu vývoji a potřebám společnosti.

Tato bakalářská práce poskytla pohled na sebeobranu a nutnou obranu v kontextu České republiky a provedla srovnání s Německem, s důrazem na jejich aplikaci v policejní praxi. Prostřednictvím analýzy právních rámců, případových studií a srovnání mezi oběma zeměmi, práce zdůraznila důležitost přiměřenosti a nezbytnosti v použití síly a sebeobrany, stejně jako potřebu ochrany občanských práv.

Diskuse odhalila význam neustálého vzdělávání a tréninku policistů, zejména ve schopnosti rychle a efektivně rozhodovat v krizových situacích s ohledem na dodržování právních a etických standardů. Tato práce dále doporučila rozvoj speciálních vzdělávacích programů, zvýšenou transparentnost policejních zásahů prostřednictvím technologických nástrojů, jako jsou tělesné kamery, a podporu otevřené komunikace mezi policií a veřejností.

Zjištění práce potvrzují, že účinná sebeobrana a použití donucovacích prostředků vyžadují nejen aktuální znalosti právních a etických směrnic, ale také schopnost adaptace

na měnící se společenské a technologické prostředí. Klíčem k úspěchu je rovnováha mezi ochranou veřejnosti a ochranou individuálních práv a svobod.

Výsledky této bakalářské práce by mohly být využity jako základ pro další výzkum v této oblasti, jakož i nástroj pro školení a vzdělávání policistů. Přispívá tak k lepší informovanosti veřejnosti o právech a povinnostech policistů i občanů v situacích vyžadujících sebeobranu a použití síly, a posiluje vědomí o významu etického a zákonného jednání v rámci policejních zásahů.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. DOLENSKÝ, Adolf, NOVOTNÝ, František. *Nutná obrana a automatická obranná zařízení. Trestní právo*, 1998, č. 1, s. 8-10
2. ĎURECH, M. *Společné základy úpolov*. Bratislava: Univerzita Komenského Bratislava. 2002, 90 s. ISBN 80-88901-72-3.
3. GAWRON, T., *Nutná obrana v právní praxi*. Brno: VK, 2023, 318 s. ISBN 978-80-87713-23-5.
4. JANEČKOVÁ, Eva. *Právní aspekty sebeobrany*. Právní rukověť (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2015, 171 s. ISBN 978-80-7478-760-7.
5. JELÍNEK, J., *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 7. aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Leges, 2019, 1000 s. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3.
6. KINCL, J., URFUS, V., SKŘEJPEK, M. *Římské právo*. Praha: C.H.Beck.1995. Beckovy právnické učebnice, 340 s. ISBN 80-7179-031-1.
7. KRATOCHVÍL, V., *Trestní právo hmotné: obecná část. 2. vyd. Beckovy právnické učebnice*. V Praze: C.H. Beck, 2012, 968 s. ISBN 978-80-7179-082-2.
8. KRUK, J., Třetí titul [Sebeobrana, §32]. In: Kruk, Jiří. *Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo, stav 01. 01. 2014. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2014.
9. KUČHTA, J., *Nutná obrana*. Brno: Masarykova univerzita, 1999, 218 s. ISBN 80-210-2198-5.
10. NÁCHODSKÝ, Z., *Nebojte se bránit*. Praha: Armex, 2006, 336 s. ISBN 80-867-9543-8.
11. NOVÁK, M., *Jujutsu: více než sebeobrana: komplexní příprava, aplikace technik, sebeobrana ženy*. Praha: Grada, 2007, 115 s. ISBN 978-80-247-1884-2.
12. NOVOTNÝ, F. a SOUČEK, J., *Trestní právo hmotné. 3., rozš. vyd.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 374 s. ISBN 978-80-7380-291-2.
13. REGULI, Z., *Úpolové sporty: distanční studijní text. 1.vydání*. Brno: Masarykova Univerzita v Brně, 2005, 133 s. ISBN 80-210-3700-8.

14. SOLNAŘ, V., FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., *Základy trestní odpovědnosti: systém českého trestního práva. Vyd. 1., (Jako Základy trestní odpovědnosti vyd. 2.)*. Praha: Orac, 2003, 455 s. ISBN 80-86199-74-6.
15. ŠÁMAL, P., *Trestní zákoník: komentář. 2. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2012, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.
16. Špička, I., Novák, J. *Kapitoly o sebeobraně*. Praha: Naše vojsko, 1971, 163 s.
17. VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář. 2. vyd.* V Praze: C.H. Beck, 2014, 461 s. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-543-5.

Elektronické zdroje

1. *Co je náplní instituce* [online]. Generální inspekce bezpečnostních sborů [cit. 2024-01-06]. Dostupné z: <https://www.gibs.cz>
2. Fakulta sportovních studií Masarykovy univerzity. *Charakteristika a definice sebeobrany*. Inovace SEBS a ASEBS. [online]. 2011. [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/sebeobrana/charakteristika>
3. LANKOVÁ, Jana. *Pojetí nutné obrany v České republice, Německu a USA* [online]. Brno, 2014 [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/jrpcq/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce Josef KUČTA.
4. Nejvyšší správní soud – Nález NSS 5 As 362/2021–86, Rozsudek NSS ze dne 21.04.2023. *Zakonyprolidi.cz* [online]. [cit. 2024-03-09]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nsscr/5-as-362-2021-86>
5. OS v České Lípě - 2 T 41/2016-369. *Justice.cz* [online]. 2016 [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: https://justice.cz/documents/22969/877624/2018_Si_082_a.pdf/7ccaed4-5cc2-4a42-a218-e90963ac75bb
6. Použití služební zbraně.... *Policie.cz* [online]. 2020 [cit. 2024-03-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pouziti-sluzebni-zbrane-proti-agresivnimu-psovi.aspx>
7. Použití střelné zbraně. *Dnes.cz* [online]. 2017 [cit. 2024-03-20]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/liberec/zpravy/pes-pokousal-ohrozoval-deti-zastrelil-policie-jablonec-nad-nisou.A170927_112523_liberec-zpravy_jape
8. Pronásledování ozbrojeného pachatele. *Zak.tv* [online]. 2019 [cit. 2024-03-20]. Dostupné z: <https://zak.tv/agresor-s-nozi-vyhrozoval-manzelce-vrazdou-policiste-ho-zpacifikovali> [cit. 6. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.zak.tv>
9. ÚS 433/02 - Nález ÚS ze dne 01.04.2004 -: Nutnost prokázání úmyslného zavinění. *Zakonyprolidi.cz* [online]. [cit. 2024-03-09]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/uscr/iv-us-433-02?text=útok+nožem&sit=1>
10. § 32 - Notwehr [online]. Der Studienkommentar im Internet, 2013 [cit. 2023-16-12]. Dostupné z: <http://www.studkom.de/stgb/at/13-37/32.shtml>

Legislativní dokumenty

1. POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY. *METODICKÁ PŘÍRUČKA č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky* [online]. In: . Praha, 2018, s. 70 [cit. 2024-02-16].
2. *Sdělení č. 209/1992 Sb.: Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících*. In: . 1992, 41/1992.
3. ČESKO. *Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů a doplnění*. In Sbíрка zákonů, Česká republika. 2009, částka 354-464. ISSN 1211-1244
4. ČESKO. *Zákon č. 273/2008 Sb., Zákon o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů*. In Sbíрка, Česká republika. 2008, částka

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
EÚLP	Evropská úmluva o lidských právech
OSN	Organizace spojených národů